

Statencommissiestuk

Aanbevelingen Werkgroep Drenthe Duaal

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Bestuur, Financiën en
Economie op 29 mei 2002

C-stuk

Behandeld door de heer R.M. Bakker, telefoonnummer (0592) 365677, en
mevrouw A. Bakker, telefoonnummer (0592) 365761
Portefeuillehouder: de heer S.B. Swierstra

Inleiding

Onder de projectnaam Drenthe Duaal heeft een werkgroep, bestaande uit zeven statenleden, onder wie één gedeputeerde, een onderzoek verricht naar de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving. Daartoe zijn in de periode december 2001 tot en met februari 2002, 25 interviews met gedeputeerde staten (GS), provinciale staten (PS) en ambtenaren gehouden en 19 enquêtes ingevuld door externe instanties. Het doel hiervan was inzicht te krijgen in de werkwijze van PS en GS en het kunnen aanbrengen van mogelijke en gewenste verbeteringen daarin.

De evaluatie van de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving kan niet los gezien worden van de aanstaande duale verhoudingen. Daarom is besloten de uitkomsten van de interviews en de enquêtes en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen te bezien in duaal perspectief.

Eind 2001 is de provincie Drenthe geselecteerd als een van de vier pilotprovincies voor het project Duale provincies van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Dit project is onderdeel van de Vernieuwingsimpuls dualisme en bedoeld om provincies te begeleiden in maatregelen om te komen tot een dualistisch bestuursmodel. In de pilot wordt geëxperimenteerd met de nieuwe duale verhoudingen. In de bijgevoegde brief aan uw commissie heeft de Werkgroep Drenthe Duaal een keuze gemaakt uit een aantal experimenten die op korte termijn opgepakt moeten worden.

De Werkgroep Drenthe Duaal geeft in haar advies 17 aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn de belangrijkste hefboomen voor vernieuwing van het provinciebestuur. Daarbij is met name het accent gelegd op de verandering van de bestuurscultuur. De aanbevelingen zijn geselecteerd uit een hele reeks, die wordt beschreven in het onderliggende rapport (Bijlage 1). De 17 geselecteerde aanbevelingen worden vermeld in het hierbij gevoegde rapport Drenthe Duaal, politiek aantrekkelijk.

De te ondernemen acties kunnen echter niet beperkt blijven tot de genoemde 17. Aanvullend zullen nog de volgende aanbevelingen opgepakt moeten worden:

- aanbevelingen die voortvloeien uit de wijzigingen in de Provinciewet. Hierin heeft de provincie geen of slechts beperkte keuzevrijheid. Deze aanbevelingen worden daarom zonder meer opgepakt, maar blijven in het advies verder buiten beschouwing. De acties die voortvloeien uit de wijziging van de Provinciewet, zijn in Bijlage 1 bij het advies aangemerkt met ++;
- de overige aanbevelingen zoals die omschreven zijn in Bijlage 1. De uitkomsten van de discussie in uw commissie zijn leidend voor de prioriteit waarmee deze acties zullen worden uitgevoerd.

Bij de aanbevelingen is zowel gekeken naar de rol van de staten als geheel, de statenleden individueel, de fracties en de provincie als organisatie. Per aanbeveling is duidelijk gemaakt op wie deze betrekking heeft.

Uitgangspunt bij het opstellen van de aanbevelingen is steeds geweest: het vergroten van de betrokkenheid van de burger bij het provinciaal bestuur. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid blijft uiteraard in handen van de staten.

Uw - uitgebreide - commissie wordt nu gevraagd op basis van een discussie op essenties een keuze te maken naar aanleiding van de aanbevelingen van de werkgroep. De werkgroep zal de aanbevelingen vervolgens verder uitwerken. De uitgewerkte aanbevelingen worden afzonderlijk via GS aan de staten voorgelegd. Daarbij zal ook nader worden ingegaan op de financiële aspecten en het tijdpad.

Advies

1. Kiezen welke punten wel en niet en met welke prioriteit opgepakt moeten worden vanuit:
 - de top-17 van de aanbevelingen
 - de overige aanbevelingen zoals die verwoord staan in Bijlage 1
2. De gekozen aanbevelingen verder uit laten werken door de Werkgroep Drenthe Duaal en vervolgens voorzien van een financiële paragraaf en een tijdpad.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

1. Vergroting van de herkenbaarheid van de provincie Drenthe voor de burger.
2. Statenleden, gedeputeerden en ambtenaren zijn goed voorbereid op de invoering van het duale stelsel in 2003, zowel qua structuraanpassingen als qua cultuurverandering.

Argumenten

- 1.1. *De provincie moet voor de Drentse ingezetenen herkenbaar opereren en aansprekende politiek bedrijven.*
- 1.2. *In het duale stelsel krijgen GS en PS een eigenstandige positie. Daarmee wordt het mogelijk om de politiek explicieter te maken voor de burger.*
- 1.3. *Naast de structuurveranderingen is een cultuuromslag nodig om daadwerkelijk dual te kunnen gaan werken.*
- 1.4. *De maatregelen die nodig zijn om die cultuuromslag te realiseren zijn gebaseerd op: interviews met statenleden, gedeputeerden en ambtenaren, enquêtes met externe instanties, ervaringen met de invoering van het duale stelsel elders in het land en de uitkomsten van de statenbijeenkomst op 3 oktober 2001.*

Uitvoering

Tijdsplanning

De aanbevelingen zullen worden gerealiseerd vanaf de zomer 2002 in ieder geval tot en met het voorjaar 2003. Op grond van de keuzes die uw commissie maakt worden de aanbevelingen, voorzien van een tijdpad, via GS afzonderlijk opnieuw in de staten aan de orde gesteld.

Financiën

Voor het uitbrengen van de nieuwsbrief, het inhuren van externe deskundigheid en bijeenkomsten met de staten is een bedrag van € 30.000,- per jaar nodig. De bestaande begrotingsposten bieden geen dekking voor deze kosten in 2002 en 2003. Deze kosten komen ten laste van de post Onvoorzien.

Op grond van de keuzes die uw commissie maakt worden de aanbevelingen, voorzien van een financiële paragraaf, via GS afzonderlijk opnieuw in de staten aan de orde gesteld.

Monitoring en evaluatie

Voor alle aanbevelingen zullen aparte projectplannen worden gemaakt. Daarin zal een evaluatieparagraaf worden opgenomen.

Extern betrokkenen

De provincie Drenthe neemt als pilotproject deel aan het IPO/BiZa-project Vernieuwingsimpuls provincies.

Communicatie

Voor de communicatie wordt onder meer gebruikgemaakt van een nieuwsbrief en lunch- en voorlichtingsbijeenkomsten. Er is voor het dualiseringstraject een apart communicatieplan opgesteld.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief aan de Statencommissie BFE.
2. Rapport Drenthe Duaal, politiek aantrekkelijk (advies van de werkgroep).
3. Bijlage 1 bij het rapport Drenthe Duaal, politiek aantrekkelijk.

Ter inzage in de leeskamer

1. Analyse van de interviews en enquêtes.

Assen, 13 mei 2002

Kenmerk: 19/6.23/2002003794

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, griffier

tk/ms/coll.

Aan:
de leden van de Statencommissie
Bestuur, Financiën en Economie

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 13 mei 2002
Ons kenmerk 2002003794
Behandeld door de heer R. Bakker (0592) 365677
Onderwerp: Aanbevelingen Werkgroep Drenthe Duaal

Geachte commissieleden,

De Werkgroep Drenthe Duaal heeft haar ei gelegd. Van evaluatie naar actie met de top-17! Zie ons advies.

De statenleden zelf hebben de ingrediënten aangereikt tijdens de startbijeenkomst op 3 oktober 2001 en later in de interviews en de enquêtes.

Zoals eerder bij de discussie over de Standaard van Zeegse in 1997, verwacht de werkgroep een statenbreed gevoel voor urgentie. Urgentie om een nieuwe poging te wagen alle instrumenten te benutten om de provinciale politiek aantrekkelijker en meer zichtbaar te maken. Het aanstaande duale stelsel biedt daarvoor nieuwe kansen, maar is geen doel op zich. Verandering van de bestuurscultuur, daar gaat het om.

De rapportage van de werkgroep bevat twee documenten: het advies over de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving in een duaal perspectief (de top-17) en de bijlage met de uitkomsten van de interviews en enquêtes en de overige aanbevelingen.

Een aantal acties kunnen wij simpel doorvoeren, maar ze zijn tegelijk essentieel voor de kwaliteit van het functioneren van de staten. Wij noemen er een paar.

- Een scherper, helder en aansprekend politiek debat. Niet alleen met het college maar zeker tussen de fracties onderling. Te snel kiezen voor de snelle praktische of pragmatische oplossing is niet de manier. De politieke essenties zijn belangrijk. Voor de burger moet het duidelijker zijn waar uw fractie voor staat.
- De inwoner van Drenthe moet het gevoel krijgen dat de provinciepolitiek ergens over gaat. Interessante onderwerpen genoeg. Stadsgewestelijk openbaar vervoer, de Zuiderzeelijn, Leefbaarheid van het platteland, Veenkoloniën, Herziening

POP, Schaal provincies, de Veiligheid binnen de provincie of Integrale handhaving (naar aanleiding van Enschede en Volendam). Wie durft nog te beweren dat de onderwerpen van de provincie nu eenmaal saai zijn en daarom de burger niet aanspreken? De bal is nu echt aan de staten om die onderwerpen goed voor het voetlicht te brengen. Regiodebatten bieden daarvoor uitstekende mogelijkheden!

- De staten bepalen hun eigen politieke agenda. Ook in de staten en de statencommissies. Zelf het initiatief nemen en het collegebeleid actief en transparant controleren, het is aan de staten zelf. Laat u zich vooral niet beperken tot de hiervoor genoemde onderwerpen.

De bijgevoegde rapportage beoogt voldoende inspiratie te geven om de cultuuromslag een nieuwe impuls te geven. Op korte termijn willen wij bij wijze van experiment reeds de volgende maatregelen uit de top-17 effectueren:

- aanpassing Reglement van Orde;
- gedeputeerden nemen niet langer deel aan fractievergaderingen;
- voeren van politieke debatten op essenties in de staten en statencommissies. Technische details en informatieve vragen komen daar niet meer aan de orde;
- afschaffen van het Seniorenconvent;
- interessanter maken van de algemene beschouwingen;
- provinciale staten bepalen eigen agenda/invoeren van het presidium;
- instellen burgerpanel.

Volgens goed dualistisch gebruik worden bij diverse voorstellen keuzemogelijkheden gepresenteerd. De staten worden hierbij uitgenodigd een keuze te maken. De werkgroep stelt daarbij voor om bij de behandeling van het advies expliciet aan te geven welke aanbevelingen wel of juist niet moeten worden opgepakt.

In de bijlage bij het advies leest u uitgebreider over de evaluatie en de overige aanbevelingen. Een aantal van deze aanbevelingen is wettelijk verplicht en wordt dus zonder meer doorgevoerd. De overige aanbevelingen worden - voorzover ze geen deel uitmaken van het (kern)advies - gefaseerd ingevoerd. De prioriteit waarmee deze aanbevelingen worden opgepakt hangt uiteraard af van de uitkomsten van de bespreking ervan in uw commissie.

De keuzes die uw commissie maakt, zijn dus leidend! Op grond van die keuzes zullen de aanbevelingen afzonderlijk worden uitgewerkt en voorzien van een financiële paragraaf en tijdspad aan de staten worden voorgelegd.

De staten zijn nu aan zet!!

Met vriendelijke groet,

namens de Werkgroep Drenthe Duaal,
mevrouw A. de Widt-Nieuwenhuizen

Rapport Drenthe Duaal, politiek aantrekkelijk

PROVINCIE DRENTHÉ

RAPPORT DRENTHÉ DUAAL, POLITIEK AANTREKKELIJK

Advies van de Werkgroep Drenthé Duaal over de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving in een duaal perspectief

April 2002

INHOUD

1.	INLEIDING	5
2.	THEMA A - VERSTERKEN CONTROLEFUNCTIE VAN DE STATEN	7
2.1.	Toelichting	7
2.2.	Aanbevelingen en acties	7
3.	THEMA B - VERSTERKEN KADERSTELLEDE FUNCTIE VAN DE STATEN	9
3.1.	Toelichting	9
3.2.	Aanbevelingen en acties	10
4.	THEMA C - VERSTERKEN VERTEGENWOORDIGENDE FUNCTIE VAN DE STATEN	13
4.1.	Toelichting	13
4.2.	Aanbevelingen en acties	14
5.	THEMA D - AMBTELIJKE ONDERSTEUNING	17
5.1.	Toelichting	17
5.2.	Aanbevelingen en acties	17
6.	VERPLICHTE EVALUATIEONDERWERPEN NAAR AANLEIDING VAN AFSPRAKEN MET DE STATEN	19
6.1.	Toelichting	19
6.2.	Aanbevelingen en acties	20

1. INLEIDING

Onder de projectnaam Het statenlid van nu nader bekeken heeft een werkgroep, bestaande uit zeven statenleden, waaronder één gedeputeerde, onderzoek verricht naar de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving. Daartoe zijn in de periode december 2001 tot en met februari 2002, 25 interviews met gedeputeerde staten (GS), provinciale staten (PS) en ambtenaren gehouden en 19 enquêtes ingevuld door externe instanties. Het doel hiervan was inzicht te krijgen in de werkwijze van GS en PS en het kunnen aanbrengen van mogelijke en gewenste verbeteringen daarin.

De evaluatie van de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving kan niet los worden gezien van de aanstaande duale verhoudingen. Daarom is besloten de uitkomsten van de interviews en enquêtes en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen te bezien in duaal perspectief.

Eind 2001 is de provincie Drenthe geselecteerd als een van de vier pilotprovincies voor het project Duale provincies van het Interprovinciaal Overleg en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit project is onderdeel van de Vernieuwingsimpuls dualisme en bedoeld om provincies te begeleiden in het nemen van maatregelen om te komen tot een dualistisch bestuursmodel. In de pilot wordt geëxperimenteerd met de nieuwe duale verhoudingen. De aanbevelingen van de werkgroep zullen mede in het kader van het project Duale provincies worden opgepakt.

De werkgroep heeft uit een reeks aanbevelingen - zoals beschreven in bijlage 1 - een aantal aanbevelingen geselecteerd die de belangrijkste hefboomen zijn voor vernieuwing van het provinciebestuur. In het hier voorliggende rapport worden deze zeventien aanbevelingen beschreven, voorafgegaan door een korte toelichting. De aanbevelingen en toelichtingen zijn ingedeeld volgens de in de interviews gebruikte thema's:

- A. Versterken controlefunctie van de staten
- B. Versterken kaderstellende functie van de staten
- C. Versterken vertegenwoordigende functie van de staten
- D. Ambtelijke ondersteuning

De invoering van het duale stelsel brengt ook een groot aantal wijzigingen in de Provinciewet met zich mee. Hierin heeft de provincie geen of slechts beperkte keuzevrijheid. Die wijzigingen zijn in de aanbevelingen verwerkt, voorzover ze een rol spelen in de cultuurverandering. Voor het overige blijven de wijzigingen van de Provinciewet in dit rapport buiten beschouwing.

Bij de aanbevelingen is zowel gekeken naar de rol van de staten als geheel, de statenleden individueel, de fracties en de provincie als organisatie. Per aanbeveling is duidelijk gemaakt op wie ze precies betrekking heeft.

Voor invoering van de aanbevelingen zullen verschillende snelheden worden toegepast, van direct tot op termijn. Het uitgangspunt is dat er een cultuuromslag nodig is om daadwerkelijk duaal te gaan werken. De doelstellingen van de invoering van het duale stelsel staan daarbij voorop: de provincie Drenthe zal zich verder ontwikkelen tot een voor de burgers meer aansprekende en zichtbare bestuurslaag.

De werkgroep wil ook meer herkenbaar zijn. Daarom is gekozen voor een nieuwe naam: Drenthe Duaal, *politiek aantrekkelijk*.

De Werkgroep Drenthe Duaal:

mevrouw A. de Widt-Nieuwenhuizen (voorzitter), de heer K.N. Blanksma, de heer R.C.M. van Glansbeek, de heer J.P. Sluiter, mevrouw H.G. Stoel-Snater, de heer H. Weggemans en de heer C.W.A. Willemse.

2. THEMA A - VERSTERKEN CONTROLEFUNCTIE VAN DE STATEN

2.1. Toelichting

Uit het evaluatieonderzoek blijkt dat kennis van de staten over het gebruik van het instrumentarium - zoals het recht van interpellatie, het recht van initiatief (betreft overigens kaderstellende functie) en het vragenhalfuurtje - voor verbetering vatbaar is. Door onvoldoende kennis over instrumenten wordt het beschikbare instrumentarium te weinig benut. Juiste toepassing van de instrumenten is essentieel om de controlefunctie goed toe te kunnen passen. Daarom moet het Reglement van orde worden aangepast om de procedures te vereenvoudigen en om de wijzigingen naar aanleiding van de nieuwe Provinciewet door te voeren. Daarnaast is het nodig te investeren in voorlichting en training rondom het gebruik van instrumenten.

2.2. Aanbevelingen en acties

1. Laat duidelijk zien welke (nieuwe) instrumenten de staten ter beschikking staan.

Acties

- Op korte termijn aanpassen van het Reglement van orde, in het bijzonder ten aanzien van: het recht van initiatief, het vragenhalfuur, de indeling van de stukken en het recht van interpellatie.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal, ambtelijke organisatie
- Duidelijke toelichting over het gebruik van de controle-instrumenten in de praktijk.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal
- In het overdrachtdossier rechten statenleden duidelijk op een rij zetten.
Initiatief: ambtelijke organisatie
- In het introductieprogramma voor nieuwe statenleden aandacht besteden aan de instrumenten en het gebruik ervan.
Initiatief: ambtelijke organisatie
- Indien gewenst kunnen PS(-leden) een cursus volgen inzake hantering bestuurlijke instrumenten. Het initiatief is hier aan de fracties (zie ook aanbeveling 2).
Initiatief: fracties
- Het houden van een dualistische oefenvergadering waarbij ook ambtenaren betrokken worden.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal

3. THEMA B - VERSTERKEN KADERSTELLEDE FUNCTIE VAN DE STATEN

3.1. Toelichting

Politiek debat op essenties

Het ontbreken van een boeiend politiek debat is voor veel ondervraagden een belangrijk feilen van de staten. Investeren in het debat en de voorwaarden die een levendiger discussie mogelijk maken, is daarom essentieel om de interesse voor de provinciepolitiek een stap verder te brengen.

Positie GS-leden

Alhoewel hier in het onderzoek niet expliciet naar is gevraagd, kan het debat indirect verder worden verlevendigd door gedeputeerden niet langer deel te laten nemen aan fractievergaderingen. Dualisme veronderstelt niet alleen ontvlechting in taken en positie tussen PS en GS, maar ook het daadwerkelijk handelen daarnaar.

Agendabepaling/presidium

Tegenover het afstaan van bestuursbevoegdheid aan GS moet een duidelijke versterking van de kaderstellende rol van PS staan. PS bepalen voortaan hun eigen agenda. Dit opdat de staten niet langer een reagerende maar een agenderende houding aannemen. Politieke prioriteit hebben die zaken die PS - en niet GS - van belang achten. De exclusieve agendafunctie is aldus onontbeerlijk voor sterke staten.

Voorzitter staten

In het wetsvoorstel is de Commissaris van de Koningin (CvdK) voorzitter van de staten. De vicevoorzitter wordt door de staten aangewezen. Vooruitlopend op het wetsvoorstel, kiezen PS nu reeds een voorzitter uit hun midden.¹

Seniorenconvent

De eigenstandige positie van de staten in het duale bestel kan verder worden versterkt door het Seniorenconvent niet meer bijeen te roepen. Daarmee wordt voorkomen dat wel de schijn vermeden dat van tevoren belangrijke zaken beklonken worden waardoor het politieke debat aan waarde inboet.

Vergroten autonomie/belastinggebied provincie

Op langere termijn kan gekeken worden naar de mogelijkheden van uitbreiding van de provincieautonomie en het belastinggebied. Hiermee wordt het voor de provincie mogelijk herkenbaarder richting de burger te opereren. Omdat het hier om een inspanning gaat die niet direct gerealiseerd kan worden - mede vanwege de afhankelijkheid van de landelijke ontwikkelingen - blijft ze bij de aanbevelingen buiten beschouwing.

¹ Stand van zaken wetsvoorstel mei 2002.

3.2. Aanbevelingen en acties

2. Zorg ervoor dat het politieke debat op essenties in de staten en de statencommissies wordt gevoerd. Statenleden handelen technische details en informatieve vragen vooraf af met de statengriffier of de ambtelijke organisatie.

Acties

- Voorzitters instrueren.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal
- Indien gewenst kunnen PS(-leden) een cursus volgen inzake provinciale financiën en debating-technieken. Het initiatief hiervoor is aan de fracties (zie ook onder aanbeveling 1).
Initiatief: fracties
- Een burgerpanel reflecteert op datgene wat er zich rondom de provincie afspeelt, in het bijzonder op de mate waarin datgene wat er zich in de statencommissies en staten afspeelt voor de burger herkenbaar is en de burger aanspreekt.
Initiatief instelling: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: burgerpanel
- Statencommissievergaderingen meer spreiden in de tijd.
Initiatief: PS
- Statenleden hiervan actief op de hoogte brengen door middel van een Nieuwsbrief.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal

3. Maak de algemene beschouwingen voor de buitenwacht interessanter.

Acties

- De Werkgroep Drenthe Duaal bespreekt de nieuwe vorm van de algemene beschouwingen met de commissievoorzitters en de fractievoorzitters.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal
- Thematische begrotingsaanpak.
Initiatief: FC en PS
- Bestuursprogramma bij de algemene beschouwingen betrekken.
Initiatief: fracties
- Fracties beperken de algemene beschouwingen tot een vijftal actuele politieke thema's naar keuze en de uitkomsten van de Provinciale Rekenkamer.
Initiatief: fracties
- Nader concretiseren wat er nodig is om te spreken van een politiek hoogtepunt van het jaar. Dit toelichten in een Nieuwsbrief voorafgaand aan de algemene beschouwing.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal
- Tijdens de algemene beschouwingen spreken de fracties de Politieke Stand van Drenthe uit. De Politieke Stand van Drenthe is ervoor om een kort en helder oordeel te geven over het tot dan toe gevoerde beleid en het komende beleid. Uitspraken mogen alleen gedaan worden in termen van oordelen en argumenten daarbij.
Initiatief invoering: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering fracties
- Een burgerpanel reflecteert op hoe de algemene beschouwingen zijn verlopen, in het bijzonder op de mate waarin datgene wat er zich in de statencommissies en staten afspeelt voor de burger herkenbaar is en de burger aanspreekt.
Initiatief instelling: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: burgerpanel

-
- Een extern bureau wordt gevraagd ideeën aan te reiken over het aantrekkelijker maken van de algemene beschouwingen.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal

4. Gedeputeerden stellen zich duaal op: zij zijn niet meer aanwezig bij fractievergaderingen.

Actie

- Fracties maken hierover onderling afspraken.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal en fracties

5. De staten(commissies) stellen zelf hun eigen agenda op. De voorzitters, in samenwerking met de ambtelijk secretarissen, hebben hierin een belangrijke rol.

Acties

- Instellen presidium bestaand uit voorzitter van de staten, de plaatsvervangend voorzitter van de staten, de voorzitters van de statencommissies en de statengriffier (eventueel Reglement van orde aanpassen).
Initiatief: PS
- Regelen organisatie/procesgang vaststelling agenda.
Initiatief: ambtelijke organisatie

6. PS kiezen een vice-voorzitter uit hun eigen midden.

Actie

- PS wijzen een vice-voorzitter aan uit hun midden.
Initiatief: PS

7. Seniorenconvent afschaffen.

Initiatief: PS/fracties

4. THEMA C - VERSTERKEN VERTEGENWOORDIGENDE FUNCTIE VAN DE STATEN

4.1. Toelichting

Het versterken van de vertegenwoordigende functie van de staten is van groot belang om herkenbaar en aansprekend te opereren richting de Drentse inwoners.

Provincies komen soms over als nogal introverte bestuursorganen. Het aantrekkelijker maken van de provinciepolitiek kan alleen wanneer die politiek erin slaagt de burger voldoende bij het beleid te betrekken. Vertrouwen winnen, betekenis van de provincie laten zien, de burger serieus nemen, zichtbaar opereren en actief de provincie in gaan zijn hier sleutelwoorden. Uitgangspunt daarbij is dat de besluitvorming in handen van PS blijft.

Burgerparticipatie

De vertegenwoordigende functie van de staten moet worden versterkt door burgerparticipatie te organiseren. Voor statenleden wordt het zo beter mogelijk onderwerpen die in de ogen van de burger belangrijk zijn, op te pakken. Dit kan onder meer door het invoeren van burgerparticipatie bij agendavorming. Verder moet de burger actief geraadpleegd worden bij actuele kwesties en concrete beleidsvoorstellen.

De provincie ingaan

Om de burger nauwer bij het provinciebeleid te betrekken, is het nodig actief naar de burger toe te gaan. Bij vergaderingen op locatie moeten zaken aan de orde komen die de burger in de regio aanspreken. Regiodebatten bieden bij uitstek de gelegenheid om fracties met elkaar en op interactieve wijze met de burgers te laten discussiëren over actuele en aansprekende beleidsthema's. Het verschil met de statencommissies op locatie is dat ideevorming, opiniëring en discussie hierbij vooropstaan. De statenfracties nemen het voortouw. Werkbezoeken worden niet langer geïnitieerd vanuit de statencommissies. Fracties versterken hun profiel door zelf werkbezoeken te organiseren. Voor statencommissies is het zinvoller hoorzittingen te houden.

Internet

Internet is een medium dat vaker ingeschakeld moet worden om het contact met de burger te verbeteren. In het bijzonder is daarbij te denken aan de instelling van een burgerpanel. Hiermee is het mogelijk om te peilen of datgene wat er zich afspeelt in provincieland voldoende herkenbaar en aansprekend is voor de burgers. Het burgerpanel reflecteert het optreden in de staten en geeft daarbij expliciet aan wat de relevantie, de aantrekkelijkheid en de herkenningswaarde van het optreden van de staten is. Het burgerpanel koppelt regelmatig hun bevindingen aan de hand van concrete thema's terug naar de staten.

4.2. Aanbevelingen en acties

8. Burgerparticipatie bij agendavorming.**Acties**

- Burgers kunnen daarvoor onderwerpen of vragen voor de agenda van de staten en de statencommissie aandragen bij het presidium. Het presidium filtert de onderwerpen enkel op misbruik en agendatechnische inpassing.
Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, besluitvorming: presidium
- Burgers hebben de mogelijkheid om via Internet te reageren op de agenda van de staten en de statencommissies. Fracties nemen deze reacties mee.
Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, fracties pakken reacties op
- Opnemen in het Reglement van orde.
Initiatief: ambtelijke organisatie
- Breed gebruikmaken van de media om publiciteit te geven aan: inhoud van de onderwerpen, de mogelijkheden voor inspraak/discussie voor de burger, plaats en tijdstip vergaderingen.
Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau

9. Burgerraadpleging**Actie**

- Invoering openplanprocedures. De staten zorgen ervoor dat participatie actief georganiseerd wordt bij majeure issues.
Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, besluitvorming: PS

10. De provinciale staten en de statenfracties gaan actief de provincie in.**Acties**

- Statencommissievergaderingen op externe locaties, bijvoorbeeld in gemeenteraadszalen (noord, oost, zuid en west) bij specifieke of gebiedsgerichte onderwerpen.
Besluitvorming: PS
Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau
- Regiodebatten door statenfracties over aansprekende provinciale thema's.
Bijvoorbeeld:
 - stadsgewestelijk openbaar vervoer
 - Zuiderzeelijn
 - veiligheid
 - leefbaarheid platteland (Veenkoloniën)
 - herziening Provinciaal omgevingsplan
 - schaal provincies*Initiatief organisatie: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau*
Verantwoordelijkheid invulling: fracties
- Breed gebruikmaken van media om publiciteit te geven aan: inhoud van de onderwerpen, de mogelijkheden voor inspraak/discussie voor de burger, plaats en tijdstip vergaderingen.
Initiatief organisatie: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau

- Fracties in plaats van statencommissies organiseren werkbezoeken.

Initiatief: fracties

- Statencommissies houden hoorzittingen.

Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau

11. Internet intensiever gebruiken ten behoeve van de herkenbaarheid van de provincie.

Actie

- In het bijzonder: instellen van een burgerpanel.

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal

5. THEMA D - AMBTELIJKE ONDERSTEUNING

5.1. Toelichting

Ondersteuning staten en fracties

Bij de ambtelijke ondersteuning van PS kan volstaan worden met een beperkt griffiersbureau. Dit bureau geeft gestalte aan de secretariële functie van de staten en de procesgang in brede zin (opstellen moties en dergelijke), maar begeeft zich niet op het inhoudelijk vlak. De staten-griffier (adviseur, intermediair en facilitair ondersteuner) kan voor het uitvoeren van zijn werkzaamheden een beroep doen op het reguliere ambtelijke apparaat, uiteraard in overleg met het hoofd van de ambtelijke organisatie. Het versterken van de kwaliteit van inhoudelijke ondersteuning kan gerealiseerd worden door middel van extra fractieondersteuning.

Eigen budget staten

Om de eigenstandige positie van de staten verder gestalte te geven, is het nodig dat zij de beschikking krijgen over een eigen budget. Hieruit kunnen kosten die verbonden zijn aan bijvoorbeeld het inhuren van externe deskundigheid, het houden van regiodebatten, onderzoekscommissies en dergelijke betaald worden.

5.2. Aanbevelingen en acties

12a. Ondersteuning staten en fracties

Invoering griffiersbureau volgens model Secretariële ondersteuning en procesbegeleiding: statengriffier, commissiegriffier, ambtelijke ondersteuning organisatie PS-vergaderingen, communicatieadviseur; griffier wordt aangestuurd door het presidium.

Actie

- Rol en positie van griffiersbureau bepalen en profiel statengriffie(r) opstellen.
Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal/ambtelijke organisatie

12b. Ondersteuning staten en fracties

Actie

- Fracties krijgen extra financiële middelen om de inhoudelijke ondersteuning van de fracties te verbeteren.
Beslissing PS

13. De staten krijgen de beschikking over een eigen budget.

Actie

- Bepaling en toekenning eigen budget aan de staten.
Beslissing PS

6. VERPLICHTE EVALUATIEONDERWERPEN NAAR AANLEIDING VAN AFSPRAKEN MET DE STATEN

De Werkgroep Drenthe Duaal kreeg de opdracht een aantal specifieke zaken in haar evaluatie te betrekken.

- Functioneren statencommissies ad hoc/klankbordgroep.
- De Regeling commissielid, niet zijnde statenlid.
- De indeling van de staten(commissie)stukken.
- Twee statencommissievergaderingen op één dag.

6.1. Toelichting

Statencommissie ad-hoc/klankbordgroep

Bij de instelling van een klankbordgroep of ad-hocstatencommissies moeten de condities vooraf duidelijk aangegeven worden.

Commissielid, niet zijnde statenlid

De Regeling commissielid, niet zijnde statenlid, moet worden gehandhaafd. Dit omdat de regeling met name de kleine fracties goed bevalt. Niet in de laatste plaats omdat de regeling zich verstaat met de duale verhoudingen in de Handreiking voor commissies in het dualistische stelsel. Daarin wordt de ruimte gegeven om iedereen als lid van een commissie te kunnen benoemen. Dit om de buitenwereld beter bij het bestuur te betrekken. Gezien de aard van de commissies en het principe van de gekozen volksvertegenwoordiging is het echter wel de vraag of de huidige regeling niet beperkt moet worden tot een vervangingsregeling.

Indeling stukken

De status van de stukken is niet altijd even duidelijk. Een indicatielijst met duidelijke criteria en regels kan daarbij helpen. Uitgangspunt daarbij zijn drie categorieën: A-, B- en C-stukken. Er moet geen onderscheid tussen voor kennisgeving aannemen-(VKA-) en I-stukken worden gemaakt. Deze kunnen op één lijst, als bijlage met alle ingekomen stukken, geplaatst worden. PS bepalen zelf wat geagendeerd wordt.

Statencommissievergaderingen: twee op één dag

Het huidige vergaderschema waarin de statencommissievergaderingen over twee dagen worden verspreid, wordt als knellend ervaren. Voor statenleden geldt een te grote tijdsdruk. Journalisten krijgen onvoldoende ruimte om bij de vergaderingen aanwezig te zijn.

6.2. Aanbevelingen en acties

14. Vooraf voorwaarden opstellen voor het instellen statencommissie ad hoc/klankbordgroep en onderzoekscommissies.**Acties**

- Bij het toekomstig instellen van een statencommissie ad hoc of klankbordgroep moeten doel, tijdsperiode, rol van commissie/klankbordgroep, rol van de statenleden (op persoonlijke titel of namens fractie), status van commissie/klankbordgroep en de te volgen procedure van tevoren duidelijk zijn.
Initiatief: PS met ondersteuning van ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau
- PS heeft het initiatief tot het instellen van statencommissie ad hoc/klankbordgroep.
Initiatief: PS
- Vergaderingen vinden in openbaarheid plaats.
Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau
- Verplicht in het duale bestuursmodel: in werking stellen van een verordening met betrekking tot een onderzoekscommissie (zie artikel 151a, achtste lid, concept- Provinciewet).
Initiatief: ambtelijke organisatie

15. Staten voeren discussie over de Regeling commissielid, niet zijnde statenlid.**Acties**

- Optie 1: regeling handhaven: het bevalt met name de kleine fracties goed en het sluit aan bij de principes van het dualisme.
- Optie 2: regeling ombouwen tot een vervangingsregeling: bijzondere statenleden nemen alleen deel als vervanger van een normaal lid van de commissie. Wanneer het normale lid gewoon aanwezig is tijdens een commissievergadering, neemt het bijzondere statenlid niet deel aan de vergadering.
Initiatief: PS

16. Voorwaarden voor toekenning status aan de stukken**Acties**

- Indicatielijst indeling stukken maken.
Initiatief: ambtelijke organisatie
- Aanpassen Reglement van orde inzake VKA- en I-stukken.
Initiatief: ambtelijke organisatie

17. Plan de statencommissievergaderingen over meer dagdelen (bijvoorbeeld vier verschillende dagdelen in een week).**Actie**

- Aanpassen vergaderschema.
Initiatief: ambtelijke organisatie

Rapport Drenthe Duaal,
politiek aantrekkelijk
Bijlage 1

PROVINCIE DRENTHE

**RAPPORT DRENTHE DUAAL, POLITIEK AANTREKKELIJK
BIJLAGE 1**

Uitkomsten van interviews met gedeputeerde staten, provinciale staten en ambtenaren en enquêtes onder externe partijen inzake de evaluatie naar de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving, conclusies en aanbevelingen

April 2002

INHOUD

1.	INLEIDING	5
2.	INTERVIEWS EN ENQUÊTES	7
2.1.	Werkwijze	7
2.2.	Interview GS, PS en ambtenaren	8
2.3.	Enquêtes externen	19
3.	AANBEVELINGEN	23
3.1.	Werkwijze	23
3.2.	Aanbevelingen, voortvloeiend uit het interview met GS, PS en ambtenaren	23
3.3.	Aanbevelingen voortvloeiend uit de verplicht te evalueren onderdelen	38
3.4.	Aanbevelingen voortvloeiend uit de enquête met externen	40
	BIJLAGE	43
	Afkortingenwijzer	45

1. INLEIDING

Om de provincies blijvend op de bestuurlijke kaart van Nederland te zetten zijn er in het verleden verschillende initiatieven ontwikkeld. Zo startte het Interprovinciaal Overleg (IPO) begin jaren negentig het cultuurveranderingsproces in de vorm van het project Provincies-van-de-toekomst. Dit met het doel te komen tot een actieve, herkenbare provincie, die problemen integraal aanpakt. Om dit te bereiken hebben de staten van Drenthe in december 1996 besloten drie werkgroepen, bestaande uit statenleden, waaronder gedeputeerden, onder supervisie van een begeleidingscommissie, invulling te laten geven aan de volgende drie actielijnen:

1. het opstellen van een Strategische visie Drenthe 2030
2. het verbeteren van de rol en het functioneren van de staten
3. het verbeteren van de communicatie met de samenleving en deze betrekken bij het beleid van de provincie

De eindproducten zijn in december 1997, na uitvoerige discussies in de provincie, vastgesteld. In 2001 is de strategische visie door de ambtelijke organisatie geëvalueerd, met als conclusie dat het merendeel van de beleidswensen is opgepakt. De actielijnen 2 en 3 zijn in 1999 geëvalueerd onder de titel Het statenlid van nu. Daarbij is afgesproken dat halverwege de nieuwe statenperiode nogmaals een evaluatie zou plaatsvinden. Beide evaluaties zijn door provinciale staten (PS) opgepakt. De laatste onder de projectnaam Het statenlid van nu nader bekeken. In 2001 is daarvoor een statenwerkgroep met ambtelijke ondersteuning opgericht. Het rapport van de Ad-hoc-IPO-commissie Vernieuwing Provinciale Democratie onder leiding van de heer Bleker is gaandeweg meegenomen in het traject. Het werd al snel duidelijk dat de evaluatie van de rol en het functioneren van PS en de communicatie met de samenleving niet los gezien kan worden van de bestuurlijke vernieuwing: de dualisering van het provinciaal bestuur. Het dualistisch stelsel gaat in na de verkiezingen van PS in maart 2003 en heeft als doel de politiek aantrekkelijker te maken voor de burgers en de provincie blijvend op de kaart te zetten.

Als start van het evaluatieproject is op 3 oktober 2001 een bijeenkomst gehouden met alle statenleden om de uitgangspunten van de evaluatie te bepalen. Ter voorbereiding hierop hebben alle statenleden een enquête toegestuurd gekregen. De uitkomsten van deze enquêtes zijn gebruikt als input voor de startbijeenkomst. De werkgroep is daarna voortvarend aan het werk gegaan. Er zijn interviews gehouden met statenleden, gedeputeerden en medewerkers uit de ambtelijke organisatie en enquêtes uitgezet naar externen. In het voorliggende rapport worden de uitkomsten van die interviews en enquêtes, alsmede de conclusies en aanbevelingen, weergegeven. De aanbevelingen zijn te onderscheiden in noodzakelijke aanpassingen (voortvloeiend uit de nieuwe Provinciewet) en in aanpassingen die een hefboomeffect richting dualisering hebben. Deze laatste aanbevelingen passen in het project Duale provincies van het IPO en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), waarvoor de provincie Drenthe in december 2001 is geselecteerd als één van de vier pilotprovincies.

Het accent ligt bij dit project niet op de structuraanpassingen maar op cultuurverandering, omdat juist dit laatste een voorwaarde is voor de vergroting van de herkenbaarheid en de vernieuwing van de provinciale democratie. De provincie wordt gestimuleerd om reeds in de huidige monistische situatie dualistische experimenten uit te voeren.

Bij de aanbevelingen is zowel gekeken naar de rol van de staten als geheel, de statenleden individueel, de fracties en de provincie als organisatie. Per aanbeveling is duidelijk gemaakt op wie ze precies betrekking heeft.

De aanbevelingen worden vanaf medio 2002 doorgevoerd onder leiding van de bestaande werkgroep met de nieuwe naam: Drenthe Duaal, *politiek aantrekkelijk*.

De Werkgroep Drenthe Duaal:

mevrouw A. de Widt-Nieuwenhuizen (voorzitter), de heer K.N. Blanksma, de heer R.C.M. van Glansbeek, de heer J.P. Sluiter, mevrouw H.G. Stoel-Snater, de heer H. Weggemans en de heer C.W.A. Willemse.

2. INTERVIEWS EN ENQUÊTES

2.1. Werkwijze

In het kader van de evaluatie Het statenlid van nu nader bekeken zijn in de periode december 2001 tot en met februari 2002 interviews en enquêtes gehouden. Onderwerp van onderzoek was de rol en het functioneren van de staten en de communicatie met de samenleving. Daarbij kwamen niet alleen de gemaakte afspraken aan de orde, maar vooral ook de toekomst: het proces richting een dualistisch systeem. Doel van het houden van de interviews en het uitzetten van de enquête is een beeld te krijgen van de werkwijze van PS en gedeputeerde staten (GS) en het aanbrengen van mogelijke en gewenste verbeteringen daarin.

Interviews

Er zijn 25 interviews met GS, PS en ambtenaren gehouden, waarvan:

- 3 interviews met een lid uit het college van GS
- 8 interviews met een of twee statenleden uit de statenfracties
- 4 interviews met de voorzitter of vice-voorzitter van de statencommissies (zijnde statenleden)
- 4 interviews met de secretaris en ambtelijk secretaris van de statencommissies (zijnde een manager, respectievelijk een ambtelijk medewerker van een product- of stafgroep)
- 3 interviews met ambtelijk betrokkenen bij de statencommissie ad hoc of klankbordgroep
- 1 interview met ambtelijke medewerkers van de Eenheid Statenwerk
- 2 interviews met een manager

Het interview is opgezet aan de hand van een vragenlijst, onderverdeeld in vier thema's:

- Versterken controle PS
- Versterken kaderstelling PS
- Versterken vertegenwoordigende functie PS
- Ambtelijke ondersteuning

Enquêtes

Er zijn 31 enquêtes verstuurd naar een selectie van externe instanties. Hiervan zijn 19 enquêtes (61%) ingevuld retour gekomen. De verdeling is als volgt:

- medeoverheden: 18 verstuurd, 12 retour
- maatschappelijke organisaties: 8 verstuurd, 5 retour
- overige instellingen: 5 verstuurd, 2 retour

De enquête is onderverdeeld in twee thema's:

1. Contacten met provinciaal bestuur
2. Contacten met provincie Drenthe als organisatie

Zowel in het interview als in de enquête staat per thema een aantal vragenclusters centraal. De thema's sluiten aan bij de indeling die gevolgd wordt in het pilotproject Duale provincies van het IPO en het Ministerie van BZK. De provincie Drenthe is een van de deelnemers aan dit project.

In de navolgende analyse wordt eerst de uitkomst van de interviews en daarna de uitkomst van de enquêtes samengevat beschreven. Voor een gedetailleerdere weergave van de uitkomsten wordt verwezen naar de bijlagen 2 en 3 (ter inzage). De analyse van de uitkomsten heeft vooral een kwalitatief karakter, aangezien niet alle geïnterviewden alle vragen expliciet hebben kunnen beantwoorden. Bovendien waren de antwoorden door de open vraagstelling soms zeer divers en genuanceerd. Na de analyse volgt een overzicht van aanbevelingen.

2.2. Interview GS, PS en ambtenaren

Thema 1. Versterken controle PS

1. Statencommissie ad hoc/klankbordgroep

Ingestelde statencommissies ad hoc en klankbordgroep

In de afgelopen jaren functioneerden er in de provincie Drenthe enkele statencommissies ad hoc en een klankbordgroep: de Statencommissie Ad hoc Evaluatie en Herijking Provinciaal Welzijnsbeleid (EHPW), de Statencommissie Ad hoc Provinciaal omgevingsplan (POP) en de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij. De laatste bestond uit statenleden van enkele fracties, gedeputeerden, ambtenaren en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties.

Positieve en negatieve punten

Een positief punt van de Statencommissie Ad hoc EHPW is dat de statencommissie ad hoc in een vroegtijdig stadium bij de herijking van het welzijnsproces is betrokken. Een groot aantal geïnterviewden, met name statenleden, dragen als negatief punt aan dat het doel, de status en de procedure van deze statencommissie ad hoc onduidelijk waren. Net als de status van de stukken die in de commissie aan de orde kwamen. Ook zorgde de aard van de besprekingen in de Statencommissie Ad hoc EHPW voor verwarring. Ging het om het tot stand brengen van interactief beleid, om meebesturen en -beslissen of om vrijblijvend brainstormen? Veel geïnterviewden wijzen informele bijeenkomsten, zoals bijpraatsessies en brainstormbijeenkomsten, af. Want in de praktijk blijkt men toch politieke statements te (moeten) geven, waar men later in het formele traject weer op gewezen wordt. Het was niet duidelijk of men als statenlid gebonden was aan eerdere afspraken.

Ten aanzien van de Statencommissie Ad hoc POP noemt men het een voordeel dat het POP in één keer integraal behandeld kon worden in plaats van in meerdere statencommissies. Ook de procedure en de informatiefunctie verliepen goed.

Over de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij zeggen meerdere geïnterviewden dat er onduidelijkheid was over de rol, de status, het functioneren en het doel. Er bestond het gevaar van compromisvorming binnenskamers. De klankbordgroep had veel meer tijd nodig dan oorspronkelijk bedoeld was en ook was er onhelderheid over de onderlinge taakverdeling tussen PS en GS. De klankbordgroep verwachtte soms dat het college een bepaald onderwerp verder zou uitwerken. Statenleden hadden daarbij van tijd tot tijd moeite met hun eigen rol. Sommigen geven aan dat zij in de klankbordgroep zaten op persoonlijke titel, zonder last of ruggespraak, anderen geven aan dat zij namens hun fractie spraken.

Al dan niet behalen van doelen

Opvallend is dat de statenleden naar verhouding negatiever zijn over het al dan niet behalen van de gestelde doelen dan de ambtenaren. De Statencommissie Ad hoc EHPW heeft niet voldaan aan de onduidelijk geformuleerde doelen:

1. komen tot herstructurering van de welzijnssector (flexibeler maken);
2. PS betrekken bij veranderingen inzake welzijnsinstellingen. Meebeslissen over het beleid inzake welzijnsinstellingen door de leden van de Statencommissies Bestuur, Financiën en Economie en Cultuur en Welzijn in één commissie.

De Statencommissie Ad hoc POP heeft wel aan de doelen voldaan:

1. integreren van drie provinciale plannen tot een geheel;
2. statenleden laten meedoen in de voorbereiding voorontwerpbesluit-POP, niet als besluitvorming, maar om meningen te polsen.

Ook de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij voldeed aan de doelen:

1. uitwerking van een onderdeel van het POP en daaraan als staten zelf invulling geven;
2. het verkrijgen van informatie;
3. bediscussiëren van de verschillende standpunten. Het door de klankbordgroep opgeleverde rapport wordt betrokken bij de herziening van het POP, maar de verdere uitwerking daarvan moet nog afgewacht worden, aldus meerdere geïnterviewden.

Een paar geïnterviewden denken dat het feit dat de samenstelling van de Statencommissie Ad hoc POP dezelfde was als die van een reguliere statencommissie, heeft bijgedragen aan het goed functioneren van de Statencommissie Ad hoc POP. Dit in tegenstelling tot de Statencommissie Ad hoc EHPW, die bestond uit statenleden uit verschillende statencommissies.

Statencommissies ad hoc/klankbordgroepen in de toekomst

Uit de interviews komt niet duidelijk naar voren of in een dualistische situatie juist wel of niet meer statencommissies ad hoc/klankbordgroepen ingesteld zouden moeten worden. Enkele geïnterviewden geven aan dat er in een dualistisch systeem meer ruimte is voor het instellen van statencommissies ad hoc en klankbordgroepen, waarbij statenleden pro-actief reageren en een statencommissie ad hoc/klankbordgroep instellen om zich te verdiepen in een specifiek onderwerp en om de controlerende functie van PS waar te kunnen maken. Een enkele geïnterviewde merkt daarbij op dat in een dualistisch systeem de (reguliere) statencommissies waarschijnlijk minder werk te doen krijgen en er misschien volstaan kan worden met minder commissies, waarbij vaker klankbordgroepen in het leven geroepen kunnen worden; een geïnterviewde stelt daarbij dat in een dualistisch systeem de bestaande commissies een andere functie krijgen (commissies beperken zich tot de technische voorbereiding van de statenvergaderingen). Andere geïnterviewden stellen echter dat in een dualistisch systeem het instellen van statencommissies ad hoc/klankbordgroepen juist niet wenselijk is. Zij vinden dat de staten niet moeten meebesturen en op de stoel van GS moeten gaan zitten. In een dualistische situatie moeten PS zich onafhankelijk opstellen. Bij deelname aan een statencommissie ad hoc of klankbordgroep is er minder ruimte voor PS en zijn PS minder onafhankelijk, zegt een geïnterviewde.

Een meerderheid van de geïnterviewden, vooral ambtenaren, meent dat de mogelijkheid om ook in de toekomst een statencommissie ad hoc te kunnen instellen, moet blijven bestaan.

Maar dan wel onder bepaalde voorwaarden, zoals weergegeven in deze paragraaf. Een kleiner aantal geïnterviewden is tegen het opnieuw instellen van dergelijke statencommissies. De statenleden en met name de collegeleden zijn hier wat terughoudender in. Van het kleine aantal geïnterviewden dat heeft aangegeven voor of tegen het opnieuw instellen van een klankbordgroep te zijn, is iets meer (vooral statenleden) voor dan tegen.

Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat in een monistische situatie een statencommissie ad hoc/klankbordgroep ingesteld kan worden door zowel GS als PS (in de praktijk vaak door GS). In een dualistische situatie moet het initiatief in principe vanuit PS komen. GS kunnen wel een voorstel daartoe doen, maar PS moeten ertoe beslissen, vinden meerdere geïnterviewden. Vrijwel alle geïnterviewden vinden dat bij het instellen van een statencommissie ad hoc/klankbordgroep een vastomlijnd doel moet worden vastgesteld. De meeste geïnterviewden zijn ook voor een vastomlijnde tijdsperiode. Enkele geïnterviewden menen dat de statencommissie ad hoc/klankbordgroep alleen in de voorfase van het proces en niet in het besluitvormingstraject werkzaam moet zijn. Voor de besluitvorming dient het normale traject van GS, de statencommissie en PS gevolgd te worden, opdat het politieke debat in PS plaatsvindt. Er moeten daarvoor meer formele (tussentijdse) beslismomenten voor PS ingebouwd worden. Meerdere geïnterviewden vinden dat er in de openbaarheid vergaderd moet worden.

2. Instrumenten ten behoeve van controlefunctie PS

Positieve en negatieve punten

PS hebben verschillende instrumenten om invulling te geven aan de controlefunctie. Slechts een handvol geïnterviewden noemt daarbij enkele positieve punten: het vaker voorkomen van interpellaties, het stellen van schriftelijke vragen en het naar voren halen van de rondvraag in de commissievergadering. Vrijwel alle geïnterviewden noemen alleen zaken die fout gaan. Dat PS veel instrumenten ter beschikking hebben, maar hier te weinig of verkeerd gebruik van maken is de belangrijkste negatieve conclusie. Het gaat hierbij onder andere om de instrumenten interpellatie, amendement, hoorzittingen, referendum, effectmeting en onderzoek. Opvallend is dat vrijwel alleen veel ambtelijke geïnterviewden zeggen dat er niet goed gebruik wordt gemaakt van het vragenrecht. Zo hebben de vragen en antwoorden niet altijd met de politieke actualiteit te maken, het college laat soms vragen onbeantwoord, er wordt te weinig doorgevraagd door PS en veel vragen hadden ook vooraf aan de betrokken ambtenaren gesteld kunnen worden. Ook noemen alleen ambtelijke geïnterviewden dat zij vinden dat PS weinig gebruikmaken van ambtelijke bijstand; in de praktijk informeren statenleden zelden bij ambtenaren. Daarnaast vinden meerdere ambtelijke geïnterviewden dat statenleden zich soms te veel met details bemoeien in plaats van zich op de hoofdlijnen te richten.

Gebruikte instrumenten, effecten en knelpunten

De overgrote meerderheid is van mening dat het vragenrecht het meest gebruikte instrument is. Ook het indienen van amendementen en moties wordt meerdere malen genoemd. Het instrument Interpellatie komt nu nog niet zo vaak voor, het gebruik ervan neemt wel toe. Het meest genoemde effect van de controle-instrumenten is dat het college van GS gedwongen wordt tot het geven van heldere antwoorden en het afleggen van verantwoording. Enkele geïnterviewden stellen echter dat het controlerende effect van de instrumenten vaak gering is. Als knelpunten noemt men de heersende cultuur en het feit dat het statenlidmaatschap een parttimefunctie is, wat gebrek aan tijd tot gevolg kan hebben. Ook ziet men een knelpunt in het Reglement van orde. De voorgeschreven procedures vragen vaak veel voorbereiding en tijd.

Controle-instrumenten in de toekomst

Alle geïnterviewden doen aanbevelingen om de controlefunctie van PS te versterken. Een ruime meerderheid geeft aan dat als het bestaande instrumentarium goed benut wordt, men al een heel eind is. Dit is een kwestie van cultuur. Meerdere geïnterviewden vinden de Rekenkamer en vooral het doen van effectmeting en onderzoek, het inhuren van externe deskundigheid, het initiatiefrecht, het houden van hoorzittingen en het recht van enquête goede aanvullingen. PS moeten meer initiëren in plaats van reageren, meer visie ontwikkelen en meer

GS controleren op gedane toezeggingen. Ook vinden meerdere geïnterviewden (statenleden) dat het Reglement van orde aangepast moet worden, waarbij de procedures - onder andere inzake interpellatie - worden vereenvoudigd. Enkele geïnterviewden wijzen op het belang van het verkrijgen van ambtelijke bijstand. In een dualistisch systeem zal de ambtelijke bijstand sterker gestuurd moeten worden; een ambtenaar zal meer moeten verwijzen naar een gedeputeerde. Een concrete aanbeveling is in het overdrachtsdossier Stand van staten voor de nieuwe staten- en collegeleden de rechten van PS duidelijk op een rij te zetten.

Thema 2. Versterken kaderstelling PS

3. Status van GS- en PS-stukken

Ordering

Dat er een ordening in de stukken aangebracht is, wordt als positief ervaren en de indeling van A-, B- en C-stukken is voor de meeste geïnterviewden wel helder. Daarentegen bestaat er veel onduidelijkheid over de VKA-status (voor kennisgeving aannemen) en de I-stukken (informatieve) en beide zouden regelmatig onjuist gebruikt worden. Ook is het soms onduidelijk of een stuk een commissie- of een statenstuk is.

Sommige geïnterviewden vinden dat er te veel verschillende statussen worden gehanteerd. Soms kennen GS statussen toe, waarmee PS het niet eens zijn. Het komt ook voor dat er tussentijds stukken ter informatie worden verzonden die helemaal geen status hebben.

Aanpassingen en wijzigingen

Ondanks vorengenoemde kritiek is er slechts één geïnterviewde die vindt dat de indeling van stukken naar verschillende statussen afgeschaft kan worden. De overigen zijn allemaal voor handhaving van het systeem, maar stellen wel aanpassingen voor: er moet een indicatielijst komen waarin staat welk soort stuk welke status krijgt, het tijdstip van statusbepaling en van de agenda moet gewijzigd, PS moeten er meer bij worden betrokken, er kan met drie categorieën, namelijk A-, B- en C-stukken, gewerkt worden. Verder is er voorgesteld om geen onderscheid te maken tussen VKA- en I-stukken, maar deze op een lijst als bijlage bij te voegen. PS kunnen dan zelf bepalen wat zij willen agenderen.

Statusbepaler

Over wie, wanneer de status van een stuk moet bepalen, denken de geïnterviewden zeer verschillend, maar geen van de genoemde antwoorden springt er kwantitatief uit. Genoemd zijn: GS, PS, de betrokken ambtenaar, de commissievoorzitter na behandeling in de commissie en leden van de statencommissie na beraadslaging in de commissie. In een dualistisch systeem: het presidium van de staten, PS, statencommissievoorzitter en statencommissie.

4. Algemene beschouwingen

Politiek hoogtepunt

De meeste geïnterviewden vinden dat de algemene beschouwingen het politieke hoogtepunt van het jaar zouden moeten zijn. Tegelijk denkt een groot deel dat dat niet het geval is en dat vindt men bezwaarlijk. De politieke partijen zouden zich daar juist moeten profileren en bij het vooruitkijken naar het beleid van het komende jaar de hoofdlijnen en de kaders moeten scheppen voor politieke items. Verder moet de begroting vastgesteld worden.

Enkele geïnterviewden noemen een paar dingen die goed gaan (interpellatie en actualiteit), de overgrote meerderheid van de ondervraagden noemt echter slechts zaken die niet goed gaan: de fracties doen te weinig aan profilering, er is te veel aandacht voor details en incidenten, er is

te weinig ruimte voor fracties en andere woordvoerders om hun wensen te ventileren, er wordt te weinig gedebatteerd en de spreektijd wordt niet in de hand gehouden.

Interessanter voor de buitenwacht

Vier geïnterviewden denken dat het niet mogelijk is om de algemene beschouwingen interessant te maken voor de buitenwacht. Vanaf de buitenkant is de provincie een saai bedrijf en dat moet maar geaccepteerd worden. De anderen vinden dat de beschouwingen interessanter gemaakt moeten worden. Maar daar de provincie een middenbestuur is dat ver van de burgers afstaat, vragen ze zich af hoe dat aangepakt moet worden. De politieke partijen zouden er in de eerste plaats zelf aan moeten werken. Maar ook het ambtelijk apparaat zou er voor moeten zorgen dat er vooral positief nieuws naar buiten gaat.

Vorm en inhoud

Vrijwel alle geïnterviewden hebben wel ideeën ten aanzien van een andere vorm of inhoud van de algemene beschouwingen. Heel opvallend daarbij is dat de 28 voorstellen zo uiteenlopend zijn dat ze nauwelijks zijn te categoriseren. Daaruit zou geconcludeerd kunnen worden dat er veel verschillende verwachtingen/gedachten zijn over de algemene beschouwingen, zowel bij GS als PS en de ambtenaren. Slechts drie voorstellen worden door twee of meer geïnterviewden ondersteund:

- GS moeten de beschouwingen niet van tevoren kunnen lezen
- de eigen fracties moeten zich meer profileren
- de politieke discussie/het debat moet bevorderd worden

Van de geïnterviewden die de vraag beantwoord hebben, vindt de helft het een goed idee om, ter bevordering van het politieke debat, elke partij mondeling maximaal vijf belangrijke punten toe te laten lichten gedurende maximaal tien minuten, en daarnaast de algemene beschouwingen alleen schriftelijk in te dienen. De andere helft maakt bezwaar tegen het alleen schriftelijk indienen van de algemene beschouwingen en tegen de beperkingen die de fracties hiermee opgelegd worden.

Het voorstel om GS alleen schriftelijk te laten reageren in "een nota van antwoord" op tevoren schriftelijk ingediende algemene beschouwingen wordt door de meerderheid beschouwd als geen goed idee. Niet alleen leidt het tot bureaucratisch gedoe, ook de spontaniteit van beantwoording gaat daarmee geheel verloren.

Ruim de helft van de geïnterviewden is voorstander van het houden van een afzonderlijke brainstormbijeenkomst over bepaalde onderwerpen in het voorjaar. Slechts één geïnterviewde heeft zich uitgesproken over wie die onderwerpen zou moeten bepalen: GS, PS, ambtenaren en burgers. Er moet duidelijkheid zijn over de status en het doel. Als mogelijke onderwerpen worden onder andere genoemd: woningcontingenten, openbaar vervoer en landbouw. De tegenstanders vinden het gekunsteld en vinden dat een dergelijke brainstormsessie in de fracties hoort plaats te vinden.

Een meerderheid meent dat niet alleen de fractievoorzitters, maar ook anderen het woord moeten krijgen bij de algemene beschouwingen. Dit moet echter aan de fracties zelf overgelaten worden.

De geïnterviewden zijn verdeeld over het voorstel de algemene beschouwingen vooraf schriftelijk aan GS en pers te geven. Enerzijds denkt men aan kwaliteitsverbetering als GS zich kunnen voorbereiden op de beantwoording en de pers beter kan bepalen wat gepubliceerd moet worden. Anderzijds vindt men dat een GS-lid een brede visie moet hebben op het eigen terrein en dus zo moet kunnen antwoorden. De pers moet gewoon op het goede moment aanwezig zijn. Onder bepaalde voorwaarden kunnen volgens een minderheid de algemene beschouwingen op één dag gehouden worden. De meerderheid vindt dat er twee dagen voor nodig zijn.

Opmerkelijk is dat vooral de GS- en PS-geïnterviewden de algemene beschouwingen - onder bepaalde voorwaarden - wel in het jaar naar voren willen halen, terwijl de ambtenaren hier meer tegen zijn. Volgens hen stuit het vooral op praktische problemen.

In het algemeen wordt gesteld dat de inhoud van de beschouwingen voorop moet staan, niet de vorm en niet het tijdsaspect.

5. Bestuursprogramma

Op- en vaststellen

De meningen over wie het Bestuursprogramma in een dualistisch systeem moet opstellen en vaststellen en wie er wel of niet mee in moet stemmen, zijn zeer verdeeld. 40% van de geïnterviewden vindt dat GS het moeten opstellen en vaststellen, maar binnen die 40% denkt men verschillend over de rol van PS daarbij: PS moeten goedkeuring geven, PS moeten op de hoogte gesteld worden, PS moeten het voor kennisgeving aannemen, PS moeten ermee instemmen en PS hoeven er juist niet mee in te stemmen.

Eén geïnterviewde vindt dat alleen PS het Bestuursprogramma moeten op- en vaststellen. Maar een meerderheid heeft allemaal verschillende voorstellen.

Toetsing

Ook over de vraag of er een jaarlijkse toetsing van het Bestuursprogramma moet plaatsvinden, zijn de meningen verdeeld: iets meer dan de helft vindt dat er wel een jaarlijkse toetsing moet plaatsvinden. De geïnterviewden die niet voor een jaarlijkse toetsing zijn, doen aanbevelingen als: tweejaarlijkse toetsing, één keer halverwege de periode en de staten moeten continu toetsen. Slechts twee geïnterviewden vragen zich af of toetsing van het Bestuursprogramma zoden aan de dijk zet, de rest vindt dat er in elk geval getoetst moet worden.

Thema 3. Versterken vertegenwoordigende functie PS

6. Vergaderingen staten (commissies)

Streeftijden

Op de agenda van de vergaderingen van de statencommissies worden streeftijden voor de behandeling van agendapunten aangegeven. Een groot aantal geïnterviewden noemt punten die fout gaan bij de streeftijden, een kleiner aantal geïnterviewden noemt punten die goed gaan. Het wordt vooral gewaardeerd dat de streeftijden goed aangeven wat de verhouding in behandelingsduur en belangrijkheid tussen de agendapunten is. In de praktijk haalt men de geplande streeftijden vaak niet. Statenleden melden zelden tevoren dat zij meer tijd nodig denken te hebben. Meerdere geïnterviewden constateren een gebrek aan discipline. Verder melden geïnterviewden dat sprekers soms onnodig in herhaling vallen en er te strikt wordt gepland. Daar komt bij dat de voorzitter, die de streeftijden uiteindelijk bepaalt, bij het vaststellen van de agenda vaak nog weinig zicht heeft op de inhoud van de stukken. Enkele geïnterviewden vinden het geen goede zaak dat debatten worden afgebroken omwille van de streeftijd.

Een ruime meerderheid van de geïnterviewden doet aanbevelingen voor het verbeteren van de werking van de streeftijden. Het meest genoemd is het feit dat streeftijden instrumenteel zijn: het is vooral een zaak van de partijen zelf om goed met de streeftijden om te gaan, een kwestie van zelfdiscipline. Daarnaast zouden stukken eerder aangeleverd moeten worden bij de commissievoorzitter, waarbij de ambtenaar meer bewust is van de politieke impact van het stuk. Ook kunnen meer (technische) vragen vooraf aan ambtenaren gesteld worden in plaats van in de vergadering en moet vooral de voorzitter de commissieleden duidelijker op hun functioneren aanspreken.

Agenda

Er zijn net iets meer geïnterviewden die zaken noemen die fout gaan bij het opstellen van de agenda van de statencommissie dan geïnterviewden die zaken noemen die goed gaan. Als pluspunten worden genoemd het goede contact tussen voorzitter en ambtelijk secretarissen en het feit dat het merendeel van de werkzaamheden goed verloopt. Als negatieve punten komen naar voren dat er soms een spanning is tussen wat de voorzitter en wat het college op de agenda wil zetten, de (te) late aanlevering van stukken, het feit dat toezeggingen niet vanzelf terugkomen op de agenda en dat gedeputeerden soms te veel andere afspraken tijdens en rondom commissievergaderingen plannen.

Belangrijkste aanbevelingen: in een dualistisch systeem moeten de staten(commissies) zelf de eigen agenda opstellen; de statenleden moeten zelf meer initiatief nemen voor het oppakken van onderwerpen; de voorzitters hebben een belangrijke rol in de samenwerking met de ambtelijk secretarissen. Zij moeten meer inzicht in de stukken krijgen en een duidelijkere rol bij het vaststellen van de agenda.

Vergaderschema

In het huidige vergaderschema vergaderen de statencommissies in één week op twee dagen (vier dagdelen). Ook hier zijn er meer geïnterviewden die punten noemen die fout gaan dan geïnterviewden die punten noemen die goed gaan. Enkele geïnterviewden geven aan het ~~pe~~zierig te vinden dat in één week alles is behandeld. Door het nieuwe vergaderschema zijn de stukken nu veelal op tijd voor bespreking in het fractieoverleg. Als belangrijkste negatieve punt komt naar voren dat er een te grote tijdsdruk ontstaat bij volle agenda's. Ook voor de belangstelling van de pers voor de commissievergaderingen pakt het huidige vergaderschema negatief uit: journalisten krijgen beperkte ruimte voor artikelen en zij kunnen niet meer altijd bij alle vergaderingen aanwezig zijn. Meerdere geïnterviewden vinden de vergaderdagen voor de statenleden die in twee commissies zitten en op één dag vergaderen wel erg zwaar. Ook de planning van werkbezoeken wordt lastiger; hiervoor worden nu vaak aparte dagen ingepland.

Als aanbevelingen worden onder andere voorgesteld: het houden van avondvergaderingen: ten behoeve van het publiek, het meer spreiden van de dagdelen: vier verschillende dagdelen in een week, het samenvoegen van commissies: drie in plaats van vier (bijvoorbeeld een commissie omgevingsbeleid) en het tevoren inplannen van data voor werkbezoeken, waarbij het niet erg is als er later weer data uitvallen. Overigens hebben veel geïnterviewden geen aanbevelingen en lijken impliciet dan wel expliciet voor handhaving van het huidige vergaderschema te zijn.

Voorzitter PS in dualistisch systeem

Over de vraag of in een dualistisch systeem de Commissaris van de Koningin (CvdK) wel of niet meer de voorzitter van PS zou moeten zijn, zijn de meningen sterk verdeeld. Net iets meer dan de helft van de geïnterviewden vindt van niet. Meerdere geïnterviewden vinden dat de voorzitter uit PS zou moeten komen. Zij menen dat in een duaal stelsel de functie van voorzitter van het college niet verenigbaar is met het voorzitterschap van de staten. Anderen vinden dat de CvdK juist wel voorzitter van PS zou moeten blijven, omdat hij/zij het boegbeeld van de provincie is en een professional die de vaardigheid heeft vergaderingen goed te leiden. Opvallend is dat meerdere geïnterviewden geen mening dan wel geen voorkeur hebben wat betreft de vraag wie de voorzitter van PS zou moeten zijn.

7. Commissielid, niet zijnde statenlid

Vervangingsregeling

Statenleden kunnen zich laten vervangen in statencommissies, de zogenaamde Vervangingsregeling. Meerdere geïnterviewden benoemen positieve aspecten van de Vervangingsregeling. Met name voor de kleinere fracties biedt de regeling uitkomst. Tegelijk noemt ook een meerderheid dat de regeling zo haar gebreken heeft. Daarbij wijst een aantal geïnterviewden erop dat de regeling strijdig is met het principe van een gekozen volksvertegenwoordiging. Ook vinden veel geïnterviewden dat de commissieleden, niet zijnde statenleden "er niet echt bij horen". Ongeveer een derde van de geïnterviewden vindt dat de regeling daarom moet worden afgeschaft. Over de vraag of een commissielid, niet zijnde statenlid, ook deel kan nemen aan een IPO-conferentie lopen de meningen uiteen. Iets minder dan de helft van de geïnterviewden heeft hier geen moeite mee. Ongeveer een derde vindt dat een dergelijke vertegenwoordigende functie niet door het bijzondere statenlid kan worden vervuld. De overige geïnterviewden vinden dat het een zaak is van de fracties zelf of laat de kwestie koud.

8. Herkenbaarheid statenlid als volksvertegenwoordiger en herkenbaarheid provincie

Herkenbaarheid

De meeste geïnterviewden vinden dat de herkenbaarheid van het statenlid als volksvertegenwoordiger en de herkenbaarheid van de provincie beter kan. Zij doen hiervoor diverse suggesties. Het vaakst worden genoemd: actiever benaderen van de media en duidelijker laten zien wat je doet. Daarnaast is het volgens een aantal geïnterviewden nodig actiever naar buiten te treden door de burger actief bij het beleid te betrekken of door werkbezoeken. Ook het aanscherpen van het politieke debat is van belang.

Eigen belastinggebied en autonome bevoegdheden

Ongeveer twee derde van het aantal geïnterviewden vindt het een goed idee dat de provincie een groter eigen belastinggebied krijgt. De herkenbaarheid kan worden vergroot wanneer je beleid en geld kunt koppelen, zo is de heersende opvatting. De suggesties voor de belastinggrondslag lopen zeer uiteen: van mobiliteitsheffing tot ingezetenenbelasting. Iets minder dan een derde van de geïnterviewden vindt een eigen belastinggebied geen goed idee. Zij vinden in het algemeen dat de burger al genoeg aan belastingen en heffingen moet betalen.

Driekwart van de geïnterviewden is het ermee eens dat uitbreiding van de autonome bevoegdheden van de provincie leidt tot een grotere herkenbaarheid. Een duidelijke scheiding tussen de bevoegdheden van de verschillende overheden wordt op prijs gesteld. Er zijn verschillende antwoorden gegeven op de vraag welke taken zich voor meer provincieautonomie lenen. Zorg, verkeer en vervoer en ruimtelijke ordening zijn daarbij het vaakst genoemd.

Werkbezoeken

Iets minder dan de helft van de geïnterviewden heeft positieve ervaringen met werkbezoeken. Zij vinden het met name van belang kennis te nemen van de praktijk van de dingen. Verder bieden werkbezoeken de mogelijkheid te communiceren over waar de provincie voor staat. Iets minder dan de helft vindt de werkbezoeken niet altijd even positief. Dan gaat het om diverse zaken: statenleden moeten meer eigen initiatief tonen, niet altijd op uitnodiging van externen en zich minder laten leiden door mooie verhalen.

Doelgroepen en publieksbelangstelling

Gevraagd is naar de doelgroepen die met name bij het provinciebeleid betrokken moeten worden. Ongeveer driekwart van de geïnterviewden heeft daar een idee bij: instellingen, organisaties en bedrijven worden het meest genoemd, maar ook gemeenten en burgers. Daarnaast is echter meerdere keren geantwoord dat dit afhangt van het beleidsonderwerp.

Iets meer dan de helft van de geïnterviewden is van mening dat de publieksbelangstelling voor de staten(commissie)vergaderingen vergroot moet worden. Daarbij moet het gaan om de inhoud van de zaak. Het beter benutten van de diverse beschikbare media (Internet, radio, tv en kranten) wordt het meest gesuggereerd om tot verbetering van de publieke belangstelling te komen. Slechts twee geïnterviewden vinden dat de publieksbelangstelling niet vergroot moet worden. Ongeveer een derde twijfelt of de publieksbelangstelling ertoe doet of heeft hier geen mening over.

Communicatie

De overgrote meerderheid vindt Internet een goed middel om de herkenbaarheid van de provincie te vergroten. Dat kan bijvoorbeeld door te chatten met burgers en door opiniepeilingen. Wel tekent die meerderheid daarbij aan dat grote delen van de bevolking nog onbekend zijn met dit medium. Iets meer dan de helft vindt dat het Internet geschikt is als interactief discussieplatform. Twee geïnterviewden vinden dit niet. De rest twijfelt of heeft geen mening.

Het actief naar buiten brengen van e-mailadressen vindt driekwart van de geïnterviewden een goed idee. Daarbij wordt overigens wel gewaarschuwd voor het ontvangen van bewust gestuurde virussen. Van de mensen die het geen goed idee vinden, wijst een aantal erop dat statenleden nu ook al goed bereikbaar zijn. Of dat het maar aan statenleden zelf overgelaten moet worden. Ruim de helft vindt het niet per se noodzakelijk dat iedere fractie een eigen website heeft. "Dat moeten de fracties zelf maar uitmaken", zo is de veelgehoorde opvatting. Tien geïnterviewden, ruim minder dan de helft, vindt wel dat iedere fractie een eigen website behoort te hebben. De ervaringen van de geïnterviewden met de eigen websites lopen uiteen van: de site wordt behoorlijk bezocht, tot: de site wordt weinig geraadpleegd. Opvallend vaak wordt genoemd dat het van belang is dat de site actueel wordt gehouden. Dat schijnt nogal wat moeite te kosten.

Een groot aantal geïnterviewden vindt dat ten behoeve van het verbeteren van de herkenbaarheid een stevige inzet van bestaande of nieuwe communicatiemiddelen nodig is. Drie geïnterviewden achten ruimte voor de provincie in huis-aan-huisbladen een goed idee. Een andere suggestie is om op een ludieke, speelse of prikkelende manier zaken voor het voetlicht te brengen. Een geïnterviewde merkt op dat de link op de homepage van de provincie naar de sites van de politieke partijen te veel weggestopt zit.

Er zijn diverse opvattingen over waar de verantwoordelijkheid ligt tussen provincie en de fracties bij de herkenbaarheid naar buiten toe. Een aantal mensen denkt hier hetzelfde over: de provincie is als organisatie verantwoordelijk voor de communicatie van het provinciebeleid, de partijen voor de visies en ideeën over het provinciebeleid.

9. Stateninformatiesysteem (SiS)

Iets minder dan de helft van de geïnterviewden maakt vaak gebruik van het SiS. Het wordt het meest gebruikt voor e-mails en het raadplegen van stukken (archieffunctie). Gedeputeerden en ambtenaren maken relatief weinig gebruik van het SiS. Gedeputeerden om reden dat ze de stukken schriftelijk aangeleverd krijgen. Een meerderheid van de geïnterviewden vindt dat het SiS goed functioneert op het vlak van de snelheid waarmee informatie gevonden wordt, de op-

bouw van het systeem en de kwaliteit van de geboden informatie. Een kleine meerderheid vindt echter ook dat het systeem nog verbeteringen behoeft. In het bijzonder ten aanzien van de volgende punten: het zoekstelsel functioneert onvoldoende, de informatie is niet altijd up-to-date, de stukken betreffende de Interprovinciale Statencommissie (Ipsc) moeten er (sneller) op, er zijn inbelproblemen en het SiS is traag.

10. Voortgang nota Welkom in digitaal Drenthe

Portaal van Drenthe

Momenteel zijn de voorbereidingen voor het Portaal van Drenthe in volle gang. Mede op basis van gesprekken met internen en externen is ervoor gekozen om een basisportaal als uitgangspunt te nemen. Dat houdt in dat begonnen wordt met een aantal basisthema's op de site: het nieuws, verkeer en vervoer, leven en wonen in Drenthe, toerisme in Drenthe etc. Daarnaast kan gebruikgemaakt worden van overzichten met links naar andere relevante sites.

Iets minder dan de helft van de geïnterviewden heeft aanbevelingen voor het Portaal van Drenthe. Deze zijn zeer divers: zorg voor voldoende links met andere overheden en partijen, de site moet aantrekkelijker gemaakt worden, zorg voor differentiaties naar doelgroepen en houdt de informatie actueel. Iets meer dan de helft heeft geen aanbevelingen gedaan, onder andere wegens onbekendheid met het Portaal van Drenthe.

Mediabrink

Ruim de helft van de geïnterviewden heeft geen suggesties voor de Mediabrink. Dit fenomeen is duidelijk bij velen nog onbekend. Eenderde deel doet wel aanbevelingen. Deze variëren van het gebruik voor interactieve vergaderingen en brainstormsessies tot externen het systeem laten gebruiken.

Thema 4. Ambtelijke ondersteuning

11. Functioneren (ambtelijk) secretariaat van de staten(commissies)

Functioneren en logistiek

Het merendeel van de geïnterviewden is tevreden over het functioneren van de (ambtelijke) secretariaten van de statencommissies. De (ambtelijk) secretarissen zijn voldoende toegankelijk, de ambtenaren worden als bekwaam ervaren, ze geven voldoende en juiste informatie en zijn deskundig. Ook de communicatie tussen de (ambtelijk) secretarissen en statenwerk verloopt prettig.

Toch wordt ook enige kritiek geleverd, met name wat betreft de logistiek. Zo is er niet altijd een goede planning en worden de stukken soms laat aangeleverd. Ook vinden sommige statenleden dat ambtenaren niet altijd voldoende bereikbaar zijn.

Ten aanzien van het functioneren van de (ambtelijk) secretarissen wordt een aantal aanbevelingen gegeven. De aanbeveling die eruit springt is de vraag naar de toegevoegde waarde van de secretaris. Op dit moment is sprake van een secretaris, die wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. De functie van secretaris is echter "slechts" een formele functie, waardoor de meerwaarde onduidelijk blijft. Gekeken zou moeten worden of de functie van de ambtelijk

secretaris zou kunnen volstaan. Eventueel kan de ambtelijk secretaris de voorzitter actiever ondersteunen. Verder zou de ondersteuning meer gecentraliseerd kunnen worden, bijvoorbeeld door deze onder te brengen bij de Eenheid Statenwerk.

Een aantal logistieke zaken kan beter, zoals de planning, de indeling, maar ook de terugkoppeling naar het ambtelijk apparaat en de terugkoppeling van toezeggingen naar de statencommissies.

Als laatste dienen statencommissies veel meer zelf baas te zijn over de agenda en de te bespreken thema's.

12. (Ambtelijke) ondersteuning PS in dualistisch systeem

Loyaliteit

Het duale stelsel heeft gevolgen voor de ambtelijke ondersteuning voor PS en hun fracties.

Aangezien het college wordt losgekoppeld van PS kan bij ambtenaren een loyaliteitsvraagstuk ontstaan. Volgens een geïnterviewde kan het ambtelijk apparaat "twee heren" dienen en werkt de ambtelijke organisatie in de eerste plaats voor GS. Volgens het merendeel van de geïnterviewden dienen PS op andere manieren aan informatie te komen, zoals de Rekenkamer, interpellaties, onderzoekscommissies, hoorzittingen etc.

Faciliteren en organiseren

Over de invulling van deze ambtelijke ondersteuning voor PS worden diverse opmerkingen gemaakt. In de eerste plaats zijn bijna alle geïnterviewden voor het instellen van een griffiersbureau, met ten minste een griffier, onderdelen van de Eenheid Statenwerk en eventueel de (ambtelijk) secretarissen. Het bureau zou zich met name moeten toeleggen op ondersteunende, faciliterende en organisatorische zaken. Het moet niet te groot zijn (en niet te bureaucratisch), aangezien dan sprake zal zijn van twee ambtelijke apparaten.

De griffier zou het aanspreekpunt moeten vormen voor statenleden. Zijn/haar rol is het ondersteunen van de statenleden, het bewaken van afspraken, het coördineren van vragen en ambtelijke bijstand etc. Het wordt door veel geïnterviewden raadzaam geacht een statuut op te stellen waarin rol en positie van de griffie(r) geregeld zijn. Een onderdeel hiervan is de verhouding tussen de secretaris van het college van GS en de statengriffier.

Naast het griffiersbureau wordt, volgens het merendeel van de geïnterviewden, de fractieondersteuning steeds belangrijker. Het gaat dan om beleidsinhoudelijke ondersteuning. De geïnterviewden gaan echter niet verder in op de vraag hoe deze beleidsinhoudelijke ondersteuning eruit moet komen te zien. Een aantal geïnterviewden vindt dat er meer financiële middelen moeten komen om de fracties beter te ondersteunen. Deze ondersteuning moet geen onderdeel van de ambtelijke organisatie worden.

Bewustwording

Het is in het duale stelsel belangrijk aan te geven wat de rollen zijn die van betrokken partijen worden verwacht. Zowel PS als GS en de ambtenaren moeten zich bewust worden van de nieuwe situatie en de gevolgen voor hen persoonlijk.

De geïnterviewden reiken een aantal methoden aan om deze bewustwording te creëren. In de eerste plaats dient een goede voorlichting plaats te vinden. Via alle mogelijke middelen moet aan internen en externen worden uitgelegd wat er verandert en waarom. Daarnaast moeten, met name statenleden en gedeputeerden, in de praktijk oefenen om zich de materie eigen te maken. Uiteindelijk is immers sprake van een cultuurveranderingstraject. Dat gebeurt niet van de ene op de andere dag. Daar is oefening voor nodig. De meeste statenleden vinden het een goed idee om een "dualistische oefenvergadering" te houden. Ook een rollenspel, waarbij

statenleden gedeputeerden spelen en andersom, is een voorstel. Verder zal de pilot Duale provincies ook al tot de nodige bewustwording aanzetten. Twee statenleden opperen dat na twee jaar een evaluatie dient plaats te vinden door een extern deskundige om te bezien hoe het dualisme in de praktijk werkt.

13. Overige opmerkingen

Er is overigens een behoorlijk aantal overige opmerkingen gemaakt. Opvallende opmerkingen in dit verband zijnde volgende.

- Door een statenlid is geconstateerd dat er in Zeegse al goede afspraken gemaakt zijn, maar dat daar in de praktijk te weinig mee gebeurd is.
- Er is behoefte aan een betere profilering van fracties. Dit is aan de fracties zelf. Om dit te ondersteunen wordt geopperd voor elke fractie een eigen werkkamer in te richten in het provinciehuis. Ook de selectie van kandidaten, wederom een verantwoordelijkheid van de politieke partijen, kan ertoe bijdragen dat er sprake is van een sterkere profilering.
- De vermindering van het aantal statenleden kan nadelig zijn voor de afstand tussen het bestuur en de burgers.
- Verandering van het kiesstelsel zou de band tussen kiezer en gekozene kunnen versterken.

Afgezien van de suggestie om te komen tot eigen werkkamers voor de fracties is de uitvoering van deze opmerkingen afhankelijk van landelijke discussies en/of van de politieke partijen zelf. Deze opmerkingen worden dan ook niet verder meegenomen in dit project.

2.3. Enquêtes externen

Thema 1. Contacten met provinciaal bestuur

Relatie en contacten

Tussen de geënquêteerde instellingen en het provinciaal bestuur komt de relatie medeoverheid het meest voor, gevolgd door samenwerkingspartner in projecten, subsidierelatie en andere soorten relaties, waaronder de provincie als adviesorgaan en als aandeelhouder. Alle geënquêteerden geven aan dat ze contacten met het provinciaal bestuur hebben. Het merendeel heeft contacten met GS of met gedeputeerden afzonderlijk. Iets meer dan de helft heeft bovendien contacten met PS, met statenleden afzonderlijk en/of met statencommissies. Ook heeft een aantal van de geënquêteerden contacten met de CvdK.

De contacten worden op verschillende wijzen onderhouden. Bijna alle geënquêteerden hebben bilaterale afspraken en telefonisch contact met het provinciaal bestuur. Ook schriftelijke contacten komen veel voor, net als contacten via e-mail en werkbezoeken van het provinciaal bestuur aan de organisatie en andersom. Een derde van de geënquêteerden heeft gebruikgemaakt van het spreekrecht in de statencommissies. Andere soorten contacten met het provinciaal bestuur die voorkomen zijn vergaderingen, besprekingen en symposia. Het provinciaal bestuur is toegankelijk, goed bereikbaar, open en constructief vindt het merendeel van de geënquêteerden. De negatieve elementen die door circa een derde van de geënquêteerden zijn aangegeven, betreffen de gedetailleerde bemoeienis met gemeentelijke zaken, de interne besluitvormingsprocessen met weinig externe wisselwerking in de voorfase en de niet-tijdige betrokkenheid. Eventuele veranderingen in de contacten met het provinciaal bestuur zouden kunnen zijn: de slagvaardigheid, het duidelijker maken van beleidsvoorbereiding en beleidsuitvoering en het duidelijker maken van de diverse rollen van GS en PS. Ook wordt een regelmatig contact met de statencommissies op prijs gesteld.

Naar buiten treden

Een ruime meerderheid van de geënquêteerden vindt dat het provinciebestuur actief genoeg naar buiten treedt wat betreft communicatie met de samenleving. Om nog actiever naar buiten te treden, denken enkele geënquêteerden dat de volgende zaken wenselijk zijn: doelgerichter werken, niet breed informatie verstrekken en tijd inkopen bij RTV Drenthe.

Volgens driekwart van de geënquêteerden informeert de regionale pers voldoende over het provinciaal beleid. Slechts drie mensen geven aan dat de regionale pers niet voldoende informatie geeft over het provinciaal beleid. Als redenen noemen zij de versnippering van het nieuws van de regionale pers en de vormelijkheid waarin het nieuws gepresenteerd wordt. Bovendien is er, volgens geënquêteerden, te weinig aandacht voor de context waarin bepaalde zaken zich voordoen. Ook vindt een geënquêteerde dat meer herhaling van de berichtgeving nodig is via de website of folders.

Dualistisch systeem

Driekwart van de geënquêteerden denkt dat de invoering van het dualistisch systeem geen invloed zal hebben op de contacten met het provinciaal bestuur. Degenen die dat wel vinden, verschillen van mening over de wijze waarop deze invloed heeft. Enkelen hopen dat met de invoering van dualisme meer contact met statenleden zal ontstaan. Drie geënquêteerden denken dat het contact met gedeputeerden gefilterd zal worden. Eveneens driekwart van de geënquêteerden denkt dat de invoering van het dualistisch systeem geen positieve of negatieve invloed zal hebben op het contact met het provinciaal bestuur. Een klein aantal geënquêteerden denkt dat de invoering positieve invloed zal hebben.

Rol van volksvertegenwoordiger

Om de rol van volksvertegenwoordiger goed te kunnen invullen, moeten PS, volgens het merendeel van de geënquêteerden, zich meer naar buiten richten, zelf onderzoek initiëren en werkbezoeken afleggen bij organisaties en instellingen. Ook kan, om informatie uit de samenleving te verzamelen en zo nodig te vertalen in beleidsvoorstellen, beter gebruikgemaakt worden van Internet. Daarbij wordt bovendien gedacht aan een eigen website van statenleden. Verder is gesteld dat statenleden zich individueel goed moeten laten informeren.

Algemene beschouwingen

Bijna alle geënquêteerden volgen altijd en/of soms de uitkomsten van de algemene beschouwingen; dit verschilt per jaar, aldus de geënquêteerden. De helft vindt dat de algemene beschouwingen aantrekkelijker moeten worden, zodat de betrokkenheid van de burger bij de provincie vergroot wordt. Het zou goed zijn als de algemene beschouwingen kort en bondig aan de samenleving gepresenteerd worden. Een kwart van de geënquêteerden meent dat de algemene beschouwingen niet aantrekkelijker hoeven, onder andere omdat het niet alleen gaat om dat moment, maar om het hele traject dat eraan voorafgaat. Een derde heeft suggesties gegeven om de algemene beschouwingen aantrekkelijker te maken door:

- meer op hoofdzaken te discussiëren;
- de algemene beschouwingen in de avonduren te organiseren, zodat ze toegankelijker worden voor een groter publiek;
- de algemene beschouwingen van de fractievoorzitters op de website te plaatsen.

Bestuursprogramma

De helft van de geënquêteerden heeft in het verleden het provinciaal bestuur benaderd om te pleiten voor het opnemen van bepaalde beleidswensen in het Bestuursprogramma. Van deze geënquêteerden zag de helft deze beleidswensen terug in het Bestuursprogramma.

Thema 2. Contacten met de provincie Drenthe als organisatie

Contacten

Alle geënuquëteerden hebben contacten met de ambtelijke organisatie van de provincie. Op de vraag met wie zij contact hebben, antwoorden allen dat dit met name de individuele ambtenaren zijn. Het merendeel heeft ook contact met de individuele managers. En een groot deel heeft contact met zowel de (plaatsvervangend) directeur-griffier als de Stafgroep Communicatie. De contacten met de ambtelijke organisatie worden op verschillende wijze onderhouden. Het meeste contact is telefonisch, vervolgens door middel van bilaterale afspraken en schriftelijke contacten. Ook contact via e-mail of via werkbezoeken van het provinciaal bestuur aan de organisatie en andersom worden veel genoemd. Iets minder dan de helft van de geënuquëteerden heeft contact via Internet. Verder worden ook nog andere vormen van contact aangegeven, zoals ambtelijke overleggen, gestructureerd overleg met het hoofd van een productgroep, bijeenkomsten, vergaderingen etc.

Positief aan de ambtelijke contacten vindt een derde van de geënuquëteerden de directe communicatie. Negatieve elementen, eveneens door een derde van de geënuquëteerden genoemd, zijn:

- te veel controle, beheersing en detaillistische bemoeienis;
- de instellingen zijn belast met zaken waarmee de provincie zelf vaak nog niet zover is;
- de ambtelijke benadering kan toegankelijker.

In de contacten met de ambtelijke organisatie hebben enkele geënuquëteerden veranderingen aangeraden. Zij vinden dat er meer aandacht voor eigen verantwoordelijkheid moet zijn.

Naar buiten treden

Gezien het feit dat slechts een derde vindt dat het ambtelijk apparaat actief genoeg naar buiten treedt, is het opvallend dat de meeste geënuquëteerden hiervoor verder geen suggesties voor verbetering hebben.

Herkenbaarheid provincie Drenthe

Meer dan de helft van de geënuquëteerden vindt dat de provincie Drenthe een herkenbaar gezicht heeft. Reden hiervoor is de eigen werkwijze, cultuur en identiteit van de provincie Drenthe. Sommige geënuquëteerden vinden dat de herkenbaarheid van de provincie als middenbestuur in het algemeen een lastige opgave blijft. Om de herkenbaarheid verder te vergroten, zou de provincie, volgens een kwart van de geënuquëteerden, de eigenheid van het gebied moeten benadrukken en minder ambtelijke taal moeten toepassen.

3. AANBEVELINGEN

3.1. Werkwijze

Uit de interviews en enquêtes zijn veel aanbevelingen en acties voortgekomen. In onderstaande lijst zijn ze per thema opgenomen. Aanbevelingen en acties met een * komen rechtstreeks voort uit de uitkomsten van de evaluatie Het statenlid van nu nader bekeken (nu: Drenthe Duaal)/ interviews januari-februari 2002. Aanbevelingen die zijn aangemerkt met ++ zijn wettelijk verplicht. De overige aanbevelingen en acties zijn afgeleid van diverse andere bronnen, zoals de aangekondigde veranderingen van de Provinciewet, de resultaten van de startbijeenkomst van 3 oktober 2003, artikelen, ideeën van de Werkgroep Drenthe Duaal en het ambtelijk ondersteuningsteam etc.

3.2. Aanbevelingen, voortvloeiend uit het interview met GS, PS en ambtenaren

Thema 1. Versterken controle PS

Aanbeveling 1*	Meer en op de juiste wijze invullen van de controlerol van PS.
PS moeten meer en op de juiste wijze gebruikmaken van het bestaande en nieuwe instrumentarium ter controle van GS. Dit betreft grotendeels een cultuuraspect. PS moeten hierin een eigen verantwoordelijkheid nemen. Oefening in de praktijk kan hierbij helpen.	
Actie 1	Cultuurverandering PS om te komen tot het meer en op de juiste wijze invullen van de controlerol van PS. Daaraan kan onder andere bijgedragen worden door: <ul style="list-style-type: none"> - de deelname aan de BZK/IPO-pilot Duale Provincies - het oppakken van de navolgende aanbevelingen
	<i>Initiatief: divers.</i>

Aanbeveling 2* Zie ook aanbeveling 39	PS moeten GS meer controleren op gedane toezeggingen.
PS moeten GS meer controleren op gedane toezeggingen. Momenteel wordt er centraal een toezeggingenlijst bijgehouden. Het (geactualiseerde) overzicht wordt een keer per kwartaal naar de statencommissies gestuurd. Om controle op toezeggingen te versterken is het daarnaast nodig de gedane toezeggingen automatisch op de agendaplanning van PS te zetten.	
Actie 2	Op agendaplanning PS opnemen van gedane toezeggingen van GS aan PS wat betreft het aanleveren van statenstukken, onderzoeksrapporten etc., die ter bespreking dan wel besluitvorming aan de staten(commissie) voorgelegd zullen worden.
	<i>Initiatief: PS/ in te stellen griffiersbureau.</i>

Aanbeveling 3*	Laat duidelijk zien welke (nieuwe) instrumenten de staten ter beschikking staan.
-----------------------	---

PS moeten, waar nodig, gebruikmaken van hun controle-instrumenten, zoals het doen van effectmeting en onderzoek, het inhuren van externe deskundigheid, het initiatiefrecht, het houden van hoorzittingen en het nog in te voeren recht van enquête. Om deze instrumenten meer en sneller te kunnen toepassen, is het nodig het Reglement van orde aan te passen en de procedures (bijvoorbeeld inzake interpellatie) te vereenvoudigen. Uiteraard overeenkomstig de nieuwe wetgeving inzake de invoering van het duale bestuursmodel.

Om er optimaal gebruik van te kunnen maken, dienen de statenleden goed op de hoogte te zijn van de verschillende mogelijkheden die de bestaande en nieuwe controle-instrumenten bieden. Om de eigen controleverantwoordelijkheid van PS beter te benutten, kan in de praktijk geïmplementeerd worden in het gebruik van de instrumenten. Eenieder zal aan de nieuwe rollen moeten wennen.

Actie 3a * ++	Aanpassen Reglement van orde: - nagaan of alle rechten ¹ van PS voldoende gewaarborgd zijn - nagaan op welke punten procedures vereenvoudigd kunnen worden
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal, ambtelijke organisatie.</i>
Actie 3b *	Duidelijke toelichting over het gebruik van de controle-instrumenten in de praktijk.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal</i>
Actie 3c *	In overdrachtsdossier Stand van staten voor de nieuwe staten- en collegeleden de rechten van PS duidelijk op een rij zetten.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>
Actie 3d	In introductieprogramma nieuwe statenleden aandacht besteden aan rechten van PS.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>
Actie 3e	Indien gewenst kunnen PS(-leden) een cursus volgen inzake hantering bestuurlijke instrumenten.^{2 3}
	<i>Initiatief: fracties.</i>
Actie 3f *	Komen tot een dualistische oefenvergadering van PS.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Aanbeveling 4	Ontwikkel formats voor onderliggende stukken bij staten-(commissie)stukken.
----------------------	--

Dualisering impliceert sturen op essenties. Dit betekent dat de informatie die vanuit GS naar PS wordt gestuurd, zodanig helder dient te worden opgesteld dat het voor PS mogelijk is de controlefunctie goed in te vullen. De huidige GS- en PS-stukken worden opgemaakt volgens een vast format. Onderliggende stukken zouden ook volgens een vast format opgesteld moeten worden. Dit om de eenduidigheid en snellere leesbaarheid te bevorderen en de staten zo volle-

¹ Waar bij de acties in dit hoofdstuk over de instrumenten ten behoeve van de controlefunctie van PS aandacht wordt besteed aan de rechten van PS, kan naast aandacht voor controle-instrumenten (zoals onder andere het vragenrecht en het recht van onderzoek) ook aandacht bestaan voor de overige rechten van PS (zoals onder andere het recht van amendement en het recht van initiatief).

² Via www.vernieuwingsimpulsprovincies.nl is een overzicht van bestaande opleidingen beschikbaar.

³ Bekeken dient tevens te worden of invulling van eventuele cursussen statenbreed opgepakt moet worden of aan de fracties zelf overgelaten moet worden (bijvoorbeeld via toekenning budget).

dig mogelijk te informeren en niet te belasten met overbodige informatie. Beleidsinitiatieven dienen bijvoorbeeld altijd opgemaakt te worden volgens de principes van een projectopdracht (wat is het probleem, wie heeft het probleem, wat is de doelstelling, wat is het gewenste resultaat, wie worden in welke fase erbij betrokken, hoe te realiseren, wat zijn de kosten, hoe is de tijdsplanning, welke menskracht is benodigd?). Naast formats voor beleidsinitiatieven zijn formats nodig voor voortgangsrapportages en beleidsevaluaties.

Deze aanbeveling is niet direct uit de interviews op te maken. Ze is toch opgenomen aangezien verbetering van de politieke control een belangrijke voorwaarde is om in de praktijk ook daadwerkelijk dual te kunnen gaan werken.

Actie 4	Ontwikkelen formats voor onderliggende stukken bij staten(commis-sie)stukken, zoals voor projectopdrachten, voortgangsrappor-tages, beleidsevaluaties.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Aanbeveling 5 ++	De CvdK maakt een burgerjaarverslag.
Op basis van de conceptwetgeving voor invoering van het duale bestuursmodel op provinciaal niveau moet de CvdK een burgerjaarverslag opstellen. In het burgerjaarverslag rapporteert de CvdK onder meer over de behandeling van klachten en bezwaarschriften van burgers, de kwaliteit van de provinciale dienstverlening aan de burger en zijn/haar bevindingen over de kwaliteit van de procedures op het vlak van burgerparticipatie.	
Actie 5 ++	De CvdK stelt burgerjaarverslag op.
	<i>Initiatief: Stafgroep Kabinet.</i>

Aanbeveling 6 ++	Stel een gedragscode op voor gedeputeerden, CvdK en statenleden.
Er zou een door PS vast te stellen en door betrokkenen onderschreven gedragscode moeten komen voor gedeputeerden, de CvdK en de statenleden. Dit is een van de maatregelen die de provincies zelf moeten regelen bij de invoering van het duale bestuursmodel (zie artikelen 15, derde lid, 40c, tweede lid, en 68, tweede lid, van de concept-Provinciewet). Een gedragscode voor ambtenaren is reeds opgesteld. De gedragscodes zijn gericht op het waarborgen van de integriteit van collegeleden, statenleden en ambtenaren en bevatten bepalingen over bijvoorbeeld verboden handelingen, zakelijke belangen, nevenfuncties en het aannemen van geschenken. Door deze codes beschikken PS over een controle-instrument en maken PS (en de CvdK, de gedeputeerden en de ambtenaren) zichzelf beter controleerbaar. De gedragscode is ook van belang voor de publieke verantwoording richting burgers. Het IPO, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van BZK werken gezamenlijk aan een handreiking integriteit.	
Actie 6 ++	Opstellen gedragscode voor gedeputeerden, CvdK en statenleden, waar mogelijk aansluiten bij in landelijk verband opgestelde ge-dragscodes.
	<i>Initiatief: Stafgroepen Bestuurs-, Juridische en Concernzaken (BJC), Personeel en Organisatie (PO) en Communicatie.</i>

Aanbeveling 7 ++	Aanpassing van de delegatie- en mandaatverordeningen.
De voorgenomen dualisering leidt tot wijziging van bevoegdheden. Dat maakt een zorgvuldige doorlichting van het hele complex aan delegatie- en mandaatverordeningen noodzakelijk. Dit vergroot de controleerbaarheid van besluiten.	
Actie 7 ++	Licht de delegatie- en mandaatverordeningen door en kom waar nodig tot aanpassingen naar aanleiding van de invoering van het duale bestuursmodel.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

Aanbeveling 8 ++	Kom tot verordeningen inzake financieel beleid, beheer en organisatie en de externe controle daarop.
De invoering van een duaal bestuursmodel heeft invloed op de financiële functie. Als deel van een meer brede ontwikkeling wordt in 2002 een begin gemaakt met de doorontwikkeling van de huidige beleidsnota (bij de begroting) naar een provinciale programmabegroting, zoals deze in grote lijnen ontwikkeld wordt in het project Finfun duaal, waaraan ook Drenthe deelneemt. Ter versterking van de controle van PS op het financieel beleid en het financieel beheer van de provincie is het nodig te komen tot verordeningen hiertoe. Dit is een van de acties die de provincies zelf moeten regelen bij invoering van het duale bestuursmodel (zie artikelen 216 en 217 van de concept-Provinciewet). De kaders in de verordeningen geven handvatten voor de wijze waarop het financieel beleid en het financieel beheer vormgegeven worden. Dit geeft PS zicht op de financiële processen, waardoor de controlefunctie beter is in te vullen.	
Actie 8 ++	Opstellen verordeningen: <ul style="list-style-type: none"> - uitgangspunten financieel beleid en regels voor financieel beheer en inrichting financiële organisatie; - externe controle op het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie (aanscherpen accountantscontrole).
	<i>Initiatief: Stafgroepen BJC en Financiën en Control (FC).</i>

Aanbeveling 9 ++	Kom tot een verordening inzake doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken collegebestuur.
Eveneens ter vergroting van de controlefunctie van PS op GS is het nodig te komen tot een verordening inzake doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken van het college naar PS. Dit is een van de punten die de provincies zelf moeten regelen bij het invoeren van het duale bestuursmodel (artikel 217a van de concept-Provinciewet).	
Actie 9 ++	Opstellen verordening inzake doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken van het college naar het collegebestuur.
	<i>Initiatief: Stafgroepen BJC en FC.</i>

Aanbeveling 10	Rekenkamer
++	
<p>Het instellen van een onafhankelijke Rekenkamer wordt bij de invoering van het duale bestuursmodel bij de provincies verplicht gesteld. Het huidige wetsvoorstel gaat uit van een landelijke Provinciale Rekenkamer. BZK en IPO zullen de taak, rol en inrichting van de Rekenkamer invullen.</p>	
Actie 10	Geen specifieke actie. IPO geeft met BZK het actieplan verder vorm.

Aanbeveling 11	Kom tot goede evaluatie en monitoring van vastgesteld beleid.
<p>Door te komen tot een goede evaluatie en monitoring van vastgesteld beleid wordt de controlefunctie van PS versterkt. Daartoe zijn meetbare resultaten nodig. Bij besluitvorming in PS dienen PS dan ook expliciet aan te geven of, en zo ja wanneer, op welke wijze en ten aanzien van welke punten zij terugkoppeling van de resultaten willen zien. Daarmee wordt aan GS op voorhand duidelijk gemaakt welke punten PS belangrijk vinden, wat geleverd moet worden en waaraan getoetst moet worden. Deze aanbeveling volgt niet direct uit de interviews. Versterking van evaluatie en monitoring wordt voor de versterking van de controlefunctie van de staten wel van belang geacht.</p>	
Actie 11	Bij besluitvorming moet PS expliciet aangeven of, en zo ja wanneer, op welke wijze en ten aanzien van welke punten zij terugkoppeling van de resultaten willen zien.
	<i>Initiatief: PS/in te stellen griffiersbureau.</i>

Aanbeveling 12	Gedeputeerden zijn niet meer aanwezig bij fractievergaderingen.
<p>Intensieve afstemming vooraf tussen fracties en gedeputeerden over belangrijke politieke issues is in een duaal stelsel niet gewenst. Dat maakt de politiek onzichtbaar en houdt het politieke debat tegen. Technische en informatieve vragen kunnen rechtstreeks aan gedeputeerden worden gesteld. Deze aanbeveling vloeit niet rechtstreeks uit de interviews voort. Het is echter van belang dat de formele verhoudingen (scheiding staten en college) ook in de praktijk hun weerslag krijgen.</p>	
Actie 12	Fracties maken hierover onderling afspraken.
	<i>Initiatief: fracties.</i>

Thema 2. Versterken kaderstelling PS

Aanbeveling 13*	In een dualistisch systeem moeten de staten(commisseries) zelf hun eigen agenda opstellen. De voorzitters, in samenwerking met de ambtelijk secretarissen, hebben hierin een belangrijke rol.
<p>Deze aanbeveling stemt overeen met de mening van de geïnterviewden en volgt direct uit duale verhoudingen. Het zelfstandig opstellen van de agenda door PS maakt het mogelijk dat PS de eigen prioriteit centraal stelt. De aandacht wordt niet langer gefocust op datgene wat door GS</p>	

wordt voorgelegd. Een in te stellen presidium zal daarom de voorbereiding van de agenda op zich moeten nemen.

Actie 13a	Instellen presidium, bestaande uit de voorzitter van de staten, de plaatsvervangend voorzitter van de staten, de voorzitters van de statencommissies en de statengriffier.
	<i>Beslissing: PS, initiatief: ambtelijke organisatie.</i>
Actie 13b	Regelen organisatie/procesgang vaststelling agenda.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

Aanbeveling 14* ++	PS kiezen een vice-voorzitter uit hun eigen midden.
-------------------------------------	--

In het wetsvoorstel is de CvdK voorzitter van de staten. De vice-voorzitter wordt door de staten aangewezen. Vooruitlopend op het wetsvoorstel kiezen PS nu reeds een voorzitter uit hun midden.⁴

Actie 14	PS wijzen een vice-voorzitter aan uit hun eigen midden.
	<i>Initiatief: PS.</i>

Aanbeveling 15*	Zorg dat er een politiek debat in de statencommissies en de staten op essenties wordt gevoerd. Statenleden handelen technische details en informatieve vragen vooraf af met de statengriffier of de ambtelijke organisatie.
------------------------	--

Uit de interviews kwam naar voren dat er een gebrek is aan politiek debat. Een van de oorzaken daarvan is dat er onnodig vaak wordt doorgevraagd op voor de buitenwereld niet altijd even interessante details. Afhandeling van deze vragen in de diverse statencommissies kan ervoor zorgen dat het debat in de staten zich op politiek interessante zaken kan toespitsen.

Actie 15a	Voorzitters instrueren.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>
Actie 15b	Indien gewenst kunnen PS(-leden) een cursus volgen inzake provinciale financiën en debating-technieken Het initiatief hiervoor is aan de fracties.
	<i>Initiatief: fracties.</i>
Actie 15c	Een burgerpanel reflecteert op datgene wat er zich rondom de provincie afspeelt, in het bijzonder over de herkenbaarheid en aantrekkelijkheid van datgene wat er zich in de staten en de statencommissies afspeelt.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: burgerpanel.</i>
Actie 15d	Statenleden actief op de hoogte brengen van de nieuwe werkwijze door middel van een nieuwsbrief.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>
Actie 15e	Statencommissievergaderingen meer spreiden in de tijd.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

⁴ Stand van zaken wetswijziging mei 2002.

Aanbeveling 16 Seniorenenconvent afschaffen.

De eigenstandige positie van de staten in het duale bestel kan verder worden versterkt door het Seniorenenconvent niet meer bijeen te roepen. Daarmee wordt voorkomen dat wel de schijn vermeden dat van tevoren belangrijke zaken beklonken worden waardoor het politieke debat aan waarde inboet.

Actie 16 Seniorenenconvent afschaffen.

Initiatief: PS/fracties.

Aanbeveling 17* Maak de algemene beschouwingen voor de buitenwacht interessanter.

Uit de interviews komt naar voren dat verlevendiging van het politieke debat bij de algemene beschouwingen nodig is. Deze behoren immers het politieke hoogtepunt van het jaar te zijn. Een levendig politiek debat op essenties kan worden gevoerd wanneer de algemene beschouwingen zich beperken tot de actuele politieke issues. Fracties dienen daarbij expliciet aan te sluiten bij hun eigen politieke agenda en te refereren aan de afspraken zoals die in het Bestuursprogramma zijn gemaakt.

Verder is het nodig duidelijk(e) en unanieme(e) doel(en) van de algemene beschouwingen te definiëren.

Uitgangspunt moet zijn dat de algemene beschouwingen de burgers aanspreken.

Ten slotte is het van belang statenleden zoveel mogelijk tot een expliciet oordeel over de stand van zaken te verleiden. Dit kan door de fracties tijdens de algemene beschouwingen de "Politieke Stand van Drenthe" uit te laten spreken. De Politieke stand van Drenthe is ervoor om een kort en helder oordeel te geven over het tot dan toe gevoerde beleid en het komende beleid. Uitspraken mogen alleen gedaan worden in termen van oordelen en argumenten daarbij.

Actie 17a De Werkgroep Drenthe Duaal bespreekt de nieuwe vorm van de algemene beschouwingen met de voorzitters en de fractievoorzitters.

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.

Actie 17b Thematische begrotingsaanpak.

Initiatief: FC en PS.

Actie 17c Bestuursprogramma bij de algemene beschouwingen betrekken.

Initiatief: fracties.

Actie 17d Fracties beperken naar keuze de algemene beschouwingen tot een vijftal actuele politieke thema's en de uitkomsten van de Provinciale Rekenkamer.

Initiatief: fracties.

Actie 17e Nader concretiseren wat er nodig is om te spreken van een politiek hoogtepunt van het jaar. Dit toelichten in een nieuwsbrief voorafgaand aan de algemene beschouwing.

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.

Actie 17f Fracties spreken "Politieke Stand van Drenthe uit".

Initiatief: invoering: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: fracties.

Actie 17g	Een burgerpanel reflecteert op datgene wat er zich rondom de provincie afspeelt. In het bijzonder op de mate waarin datgene wat er zich in de staten en de statencommissies afspeelt voor de burger herkenbaar is en de burger aanspreekt.
	<i>Initiatief: invoering: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: burgerpanel.</i>
Actie 17h	Een extern bureau wordt gevraagd ideeën aan te reiken over het aantrekkelijker maken van de algemene beschouwingen.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Aanbeveling 18* GS stelt het Bestuursprogramma op en vast.

Over wie het Bestuursprogramma op en vast moet stellen, zijn de meningen verdeeld. Duale verhoudingen veronderstellen echter dat het besturen aan het bestuur moet worden overgelaten. Dat betekent dat het Bestuursprogramma synoniem is met het regeerprogramma van het college. PS is er niet aan gebonden. GS stelt het Bestuursprogramma op. PS neemt er kennis van.

Actie 18	Na de verkiezingen 2003 op deze wijze uitvoeren.
	<i>Initiatief: GS.</i>

Aanbeveling 19* Tweejaarlijkse toetsing van de voortgang van het Bestuursprogramma

De meeste geïnterviewden vinden dat het Bestuursprogramma regelmatig getoetst moet worden. De fracties zelf nemen tijdens de algemene beschouwingen de voortgang van het Bestuursprogramma reeds in beschouwing. Daarom kan worden volstaan met een tweejaarlijkse toetsing van het Bestuursprogramma door GS.

Actie 19	Tweejaarlijkse toetsing van de voortgang van het Bestuursprogramma.
	<i>Initiatief: GS.</i>

Aanbeveling 20 "Duale" opstelling van de statenzaal

Ervaringen bij gemeenten leren dat een duale opstelling van de statenzaal de duale verhoudingen markeren en dualistisch gedrag bevordert. Een duale opstelling van de statenzaal maakt visueel zichtbaar dat vanaf dat moment de duale verhoudingen gelden.

Actie 20	Statenzaal "dual" inrichten.
	<i>Initiatief: Facilitaire Groep in overleg met de Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Thema 3. Versterken vertegenwoordigende functie PS

Het versterken van de vertegenwoordigende functie van de staten is van groot belang om herkenbaar en aansprekend te opereren richting de Drentse inwoners. Provincies komen soms over als nogal introverte bestuursorganen. Het aantrekkelijker maken van de provinciepolitiek kan alleen wanneer die politiek erin slaagt de burger voldoende bij het beleid te betrekken. Vertrouwen winnen, betekenis van de provincie laten zien, burger serieus nemen, zichtbaar opereren en actief de provincie ingaan zijn hier sleutelwoorden. Als uitgangspunt blijft onverminderd overeind dat de besluitvorming in handen blijft van PS. Een aantal van de hierna staande

aanbevelingen vloeit niet direct voort uit de interviews. De aanbevelingen zijn echter wel van groot belang om de herkenbaarheid van het statenlid en de betrokkenheid van de burger te versterken.

Aanbeveling 21* Snellere aanlevering vergaderstukken

De vergaderstukken dienen eerder aangeleverd te worden ten behoeve van de voorzitter en de ambtelijk secretaris van de statencommissies voor een betere inschatting van streeftijden en agendabepaling.

Actie 21 **Wijziging met betrekking tot aanlevering van de stukken opnemen in het vergaderschema.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 22* Betere handhaving streeftijden

De streeftijden worden onvoldoende nageleefd. Betere handhaving van de streeftijden is nodig om de behandeling van de verschillende onderwerpen niet in het gedrang te laten komen.

Actie 22a **Oproep tot zelfdiscipline bij fracties.**

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal, uitvoering: fracties.

Actie 22b **Instructie voorzitters.**

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.

Aanbeveling 23* **Zorg dat er een politiek debat in de statencommissies en de staten op essenties wordt gevoerd. Statenleden handelen technische details en informatieve vragen vooraf af met de statengriffier of de ambtelijke organisatie.**

Zie aanbeveling 15.

Aanbeveling 24* Houd avondvergaderingen.

Het houden van avondvergaderingen is regelmatig door de geïnterviewden aangegeven als aanbeveling om de publieke belangstelling voor de statencommissievergaderingen te vergroten. De burger hoeft zo geen vrij te nemen om aanwezig te kunnen zijn tijdens de vergaderingen.

Actie 24 **Aanpassing vergaderschema.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 25* **Ga terug van vier naar drie statencommissies, waarbij bijvoorbeeld een commissie omgevingsbeleid wordt gevormd.**

Door commissies samen te voegen is het niet meer nodig bepaalde onderwerpen in twee commissies aan de orde te stellen. Dit bespaart tijd.

Actie 25 **Nader te bepalen.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 26* Plan tevoren data voor werkbezoeken in.

Werkbezoeken moeten van tevoren ingepland worden om te voorkomen dat er onderwerpen op de agenda van statencommissies in de verdrukking komen.

Actie 26 **Werkbezoeken van tevoren plannen. Fracties regelen voortaan hun eigen werkbezoeken. Zie ook aanbeveling 30.**

Initiatief: fracties.

Aanbeveling 27 Burgerparticipatie bij agendavorming.

De vertegenwoordigende functie van de staten moet worden versterkt door burgerparticipatie te organiseren. Voor statenleden wordt het zo beter mogelijk onderwerpen die in de ogen van de burger belangrijk zijn op te pakken. Dit kan onder meer door het invoeren van burgerparticipatie bij agendavorming. In de agenda van de staten en de statencommissies wordt plaats ingeruimd voor onderwerpen die de burgers rechtstreeks op de agenda willen zetten.

Actie 27a **Burgers kunnen onderwerpen of vragen voor de agenda aandragen bij het presidium. Het presidium filtert de onderwerpen uitsluitend op misbruik en agendatechnische inpassing.**

Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, besluitvorming: presidium.

Actie 27b **Burgers hebben de mogelijkheid om via Internet te reageren op de agenda van de staten en de statencommissies. Fracties nemen deze reacties mee.**

Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, fracties pakken reacties op.

Actie 27c **Opnemen in het Reglement van orde.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Actie 27d **Breed gebruikmaken van de media om publiciteit te geven aan de inhoud van de onderwerpen, de mogelijkheden voor inspraak/discussie voor de burger, de plaats en het tijdstip vergaderingen.**

Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.

Aanbeveling 28 Burgerraadpleging

De betrokkenheid van de burger moet verder vergroot worden door de burger actief te raadplegen bij actuele kwesties en concrete beleidsvoorstellen door middel van zogenaamde openplanprocedures.

Actie 28 **Invoering openplanprocedures. De staten zorgen ervoor dat participatie actief georganiseerd wordt bij majeure issues.**

Initiatief: voorbereiding: ambtelijke organisaties/in te stellen griffiersbureau, besluitvorming: PS.

Aanbeveling 29	Profielschets voor de fracties, het statenlid en de gedeputeerde onder de aandacht van fracties brengen.
De duale verhoudingen vragen om een andere houding en werkwijze van statenleden en gedeputeerden. Voor eenieder moet helder zijn wat die nieuwe werkwijze betekent. Daarvoor wordt door het project Duale provincies een profielschets voor de fracties, het statenlid en de gedeputeerde opgesteld. Het is gewenst deze onder de aandacht van de fracties te brengen.	
Actie 29	Profielschets van de fracties, het statenlid en de gedeputeerde opstellen.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Aanbeveling 30	De provincie, de staten en de statenfracties gaan actief de provincie in.
Om de burger nauwer bij het provinciebeleid te betrekken, is het nodig actief naar de burger toe te gaan. Bij vergaderingen op locatie moeten zaken aan de orde komen die de burger in de regio aanspreken. Door de zelfstandige agendafunctie van de staten hebben de staten zelf de mogelijkheid om dat te doen. Regiodebatten bieden bij uitstek de gelegenheid om fracties met elkaar en op interactieve wijze met de burgers te laten discussiëren over actuele en aansprekende beleidsthema's. De verschillende fracties discussiëren daarbij op locatie over issues die in de desbetreffende regio spelen. De issues worden mede door de bevolking zelf ingebracht. Aan de regiodebatten wordt in de media brede bekendheid gegeven. Het verschil met de statencommissies op locaties is dat ideevorming, opiniëring en discussie hierbij vooropstaan. De statenfracties nemen het voortouw. Werkbezoeken worden niet langer geïnitieerd vanuit de statencommissies. Fracties versterken hun profiel door zelf werkbezoeken te organiseren. Voor statencommissies is het zinvoller hoorzittingen te houden.	
Actie 30a	Statencommissievergaderingen op externe locaties, bijvoorbeeld in gemeenteraadszalen (noord, oost, zuid en west) bij specifieke of gebiedsgerichte onderwerpen.
	<i>Besluitvorming: PS.</i> <i>Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>
Actie 30b	Regiodebatten door statenfracties over aansprekende provinciale thema's, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - Stadsgewestelijk openbaar vervoer - Zuiderzeelijn - Veiligheid - Leefbaarheid platteland (Veenkoloniën) - Herziening POP - Schaal provincies
	<i>Initiatief organisatie: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau, verantwoordelijkheid invulling: fracties.</i>
Actie 30c	Breed gebruikmaken van media om publiciteit te geven aan de inhoud van de onderwerpen, de mogelijkheden voor inspraak/discussie voor de burger, de plaats en het tijdstip van de vergaderingen.
	<i>Initiatief organisatie: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>
Actie 30d	Fracties in plaats van statencommissies organiseren werkbezoeken.
	<i>Initiatief: fracties.</i>

Actie 30e	Statencommissies houden hoorzittingen.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>

Aanbeveling 31* **Internet intensiever gebruiken ten behoeve van de herkenbaarheid van de provincie.**

Internet is een medium dat vaker ingeschakeld moet worden om het contact met de Drentse inwoners te verbeteren. In het bijzonder valt daarbij te denken aan instelling van een burgerpanel. Hiermee is het mogelijk om te peilen of datgene wat er zich afspeelt in provincieland voldoende herkenbaar en aansprekend is voor de burgers. Het burgerpanel reflecteert het optreden in de staten en geeft daarbij expliciet aan wat de relevantie en de herkenningswaarde van het optreden van de staten is. Het burgerpanel koppelt regelmatig zijn bevindingen aan de hand van concrete thema's terug naar de staten.

Actie 31	Instellen van een burgerpanel.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

Aanbeveling 32* **Actiever benaderen van de media.**

Het actiever benaderen van de media wordt door vele geïnterviewden gezien als een van de belangrijke middelen waarmee de provincie beter op de kaart kan worden gebracht. De provincie Overijssel heeft goede ervaringen met een vaste rubriek in de huis-aan-huisbladen. Dit initiatief verdient in Drenthe navolging. Fracties krijgen de gelegenheid een beroep te kunnen doen op extra middelen wanneer die worden aangewend voor het uitvaardigen van persberichten.

Actie 32a	Door provincie: onder meer via vaste rubriek in huis-aan-huisbladen.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>
Actie 32b	Fracties krijgen een geormerkt bedrag specifiek voor persberichten.
	<i>Besluitvorming: PS, uitvoering: fracties.</i>

Aanbeveling 33* **Voorstellen uitwerken voor een eigen belastinggebied en meer autonomie op de gebieden van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer en zorg.**

Politiek spreekt aan wanneer er iets te kiezen valt. Uitbreiding van het eigen belastinggebied en de autonomie, met name op de gebieden van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer en zorg, zijn daarom uitstekende maatregelen om de herkenbaarheid van de provincie voor de buitenwacht te verbeteren. Voor de provincie wordt het bovendien zo beter mogelijk inkomsten aan de prestaties te relateren.

Actie 33	Eigen belastinggebied en meer autonomie op de gebieden van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer en zorg.
	<i>Initiatief: PS.</i>

Aanbeveling 34*	Actief naar buiten brengen van e-mailadressen en elektronisch spreekuur voor statenleden.
Een goede bereikbaarheid van statenleden voor de buitenwereld is essentieel om de banden met de burger aan te halen. E-mailadressen moeten dan ook actief bekend worden gemaakt om vragen te stellen aan de statenleden of zaken aan de orde te stellen.	
Actie 34	Op website duidelijke plaats inruimen voor e-mailadressen van statenleden en de mogelijkheid voor externen om vragen te stellen en zaken aan de orde te stellen.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>
Aanbeveling 35*	Verbeteren SiS.
Actie 35	Het SIS moet worden verbeterd op de volgende punten. <ul style="list-style-type: none"> - Informatie up-to-date houden. - Ipsc-stukken moeten er sneller op. - Inbelproblemen verhelpen. - Systeem moet sneller werken.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>
Aanbeveling 36*	Specifieke verbeterpunten voor de website van de provincie Drenthe ten behoeve van de verbetering van de herkenbaarheid van de provincie.
Actie 36	De Drentse site behoeft verbetering op de volgende punten. <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling interactief discussieplatform. - Opiniepeilingen/instellen klankbordgroep. - Duidelijke loketten voor doelgroepen inrichten. Uitgangspunt is niet: wat hebben wij te bieden?, maar: wat is voor de burgers en instellingen interessant? - Voldoende links naar politieke partijen en instellingen. - Voornemens voor beleid direct op de site plaatsen zodat externen daarbij kunnen participeren. - Aantrekkelijke vormgeving site.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>
Aanbeveling 37*	Aanbevelingen Mediabrink.
Actie 37	<ul style="list-style-type: none"> - Mediabrink moet gebruikt worden ten behoeve van interactief vergaderen. - Mediabrink moet gebruikt worden voor brainstormsessies. - Ook externen moeten gebruik kunnen maken van de Mediabrink.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

Thema 4. Ambtelijke ondersteuning

Aanbeveling 38* **Bij statencommissies de functie van secretaris afschaffen. Volstaan wordt met de ambtelijk secretaris.**

Uit de interviews blijkt dat de toegevoegde waarde van de functie van secretaris bij statencommissies onduidelijk is. Vandaar dat volstaan kan worden met de ambtelijk secretaris. Wel zou deze functie in het duale stelsel een andere naam moeten krijgen, om verwarring met de secretaris van het college te voorkomen. Voorgesteld wordt assistent-griffier, adjunct-griffier, commissie griffier of iets dergelijks.

Actie 38 **Overleggen met Eenheid Statenwerk, (ambtelijk) secretarissen; bespreken in voorzittersoverleg/presidium.**

Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.

Aanbeveling 39* **Een eenduidige terugkoppeling realiseren voor de diverse commissies wat betreft:**

- a. de toezeggingen (zie ook aanbeveling 2)**
- b. de terugkoppeling naar het ambtelijk apparaat**

De vier ambtelijk secretarissen hebben ieder hun eigen methode om vergaderingen van statencommissies en toezeggingen terug te koppelen naar de organisatie. Dit zou op een eenduidige manier moeten gebeuren. De toezeggingen worden inmiddels op een eenduidige wijze teruggekoppeld naar de statencommissies.

Actie 39 **Format maken voor eenduidige terugkoppeling van commissievergaderingen naar ambtelijk apparaat.**

Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.

Aanbeveling 40* **Logistieke zaken, zoals planning en indeling, verbeteren.**

Uit de interviews blijkt dat de planning en de indeling van statencommissies verbeterd kan worden. Bezien wordt hoe dit gerealiseerd kan worden.

Actie 40 **Voorzittersoverleg/presidium, (ambtelijk) secretarissen en de Eenheid Statenwerk.**

Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.

Aanbeveling 41 **Recht van ambtelijke ondersteuning voor statenleden nader invullen.**
++

In een duaal stelsel hebben de statenleden wettelijk zowel recht op ambtelijke bijstand als recht op fractieondersteuning. De griffier zal hierbij een belangrijke rol spelen. De nodige acties in dit verband zijn:

- a. twee verordeningen maken (hierbij kan aansluiting worden gezocht bij de handreiking die al in ons bezit is);
- b. budget beschikbaar stellen.

Actie 41a ++

- **Verordening opstellen (aanpassen) waarin recht op ambtelijke ondersteuning nader geregeld wordt.**
- **Verordening opstellen (aanpassen) waarin recht op fractieondersteuning geregeld wordt.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Actie 41b	Er wordt jaarlijks aan de staten een nader te bepalen bedrag beschikbaar gesteld voor ambtelijke ondersteuning, specifiek voor initiatiefvoorstellen vanuit de staten.
	<i>Beslissing: PS, uitvoering BJC/FC/in te stellen griffiersbureau.</i>

Aanbeveling 42*	Extra middelen voor fracties.
In een duaal stelsel zijn sterke fracties nodig. Fracties moeten daarom met extra financiële middelen ondersteund worden. Inzet is: sterke fracties en een beperkt griffiersbureau.	
Actie 42	Bepalen hoogte extra middelen voor fracties en extra middelen toedelen.
	<i>Beslissing: PS.</i>

Aanbeveling 43 * ++	Invoering griffiersbureau volgens model Secretariële ondersteuning en procesbegeleiding: statengriffier, commissiegriffier, ambtelijke ondersteuning organisatie PS-vergaderingen communicatieadviseur; griffier wordt aangestuurd door het presidium.
-------------------------------	---

In een duaal stelsel is een griffier op provinciaal niveau verplicht. De griffier kan ondersteund worden door een klein griffiersbureau. Dit bureau kan er verschillend uitzien. Mogelijke varianten zijn:

- +/- variant: griffier, secretarissen van de commissies en ambtelijke ondersteuning organisatie PS-vergaderingen)
- + variant: griffier, secretaris van de commissies, ambtelijke ondersteuning organisatie PS-vergaderingen en communicatieadviseur
- ++ variant: griffier, secretaris van de commissies, ambtelijke ondersteuning organisatie PS-vergaderingen communicatieadviseur en een beleidsinhoudelijk medewerker

Bij de ambtelijke ondersteuning van PS kan volstaan worden met een beperkt griffiersbureau. Dit bureau geeft gestalte aan de secretariële functie van de staten en de procesgang in brede zin (opstellen moties en dergelijke), maar begeeft zich niet op het inhoudelijke vlak. De statengriffier (adviseur, intermediair en facilitair ondersteuner) kan voor het uitvoeren van zijn werkzaamheden een beroep doen op het reguliere ambtelijke apparaat, uiteraard in overleg met het hoofd van de ambtelijke organisatie. Het versterken van de kwaliteit van inhoudelijke ondersteuning kan gerealiseerd worden door middel van extra fractieondersteuning (zie hiervoor). Aangezien voor iedereen volstrekt helder moet zijn wat de rol en de positie van de griffier is, is het noodzakelijk een statuut op te stellen. Ook hier kan aansluiting gezocht worden bij de handreiking die al in ons bezit is.

Op dit moment zijn er vier statencommissies. Dit aantal kan in het duale systeem veranderen. De (op dit moment) vier ambtelijke secretarissen zitten verspreid door het gebouw. Ook zijn zij allen afkomstig uit een andere product- of stafgroep. Hierdoor is geen eenduidige werkwijze en behoeft de communicatie verbetering.

Omdat de inhoud van de politiek wordt overgelaten aan de fracties, waarbij de fracties worden ondersteund met extra middelen, kan gekozen worden voor de plusvariant van het griffiersbureau.

Actie 43a	Rol en positie van het griffiersbureau bepalen en profiel statengriffie(r) opstellen. Statuut opstellen.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal/Stafgroepen BJC en PO.</i>
Actie 43b	Statuut opstellen.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal/ambtelijke organisatie.</i>

Aanbeveling 44	Goede voorlichting geven aan betrokken partijen over verwachtingen en rollen.
-----------------------	--

Er is een goede voorlichtingscampagne nodig om de diverse rollen bij alle betrokkenen helder te krijgen.

Actie 44	Voorlichting geven aan betrokkenen.
	<i>Initiatief: Werkgroep Drenthe Duaal.</i>

3.3. Aanbevelingen voortvloeiend uit de verplicht te evalueren onderdelen

Van een aantal acties uit de Standaard van Zeegse is afgesproken dat deze in ieder geval geëvalueerd moeten worden. Deze zijn:

- het functioneren van de klankbordgroep/statencommissie ad hoc
- de Regeling commissielid niet zijnde statenlid
- twee commissievergaderingen op één dag
- de indeling van de stukken naar de status A , B, C, I en VKA

1. Statencommissie ad hoc/klankbordgroep

Bij het toekomstig instellen van een statencommissie ad hoc of klankbordgroep moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden.

- a. PS beslist over instellen klankbordgroep.
- b. Vastomlijnd doel.
- c. Vastomlijnde tijdsperiode.
- d. Formele status, heldere structuur en heldere procedure.
- e. Duidelijkheid omtrent aard van de besprekingen.
 - In principe alleen in de voorfase van het proces en niet in het besluitvormingstraject.
 - Terughoudend zijn met informele bijeenkomsten (zoals bijpraatsessies en brainstorm-bijeenkomsten).
- f. Voor de besluitvorming dient het normale traject van GS → statencommissie → PS gevolgd te worden. Daartoe formele (tussentijdse) beslismomenten voor PS inbouwen.
- g. Duidelijkheid over rol statenleden in statencommissie ad hoc of klankbordgroep: spreekt men op persoonlijke titel of namens fractie.
- h. Bij samenstelling van de statencommissie ad hoc voorkeur voor aansluiting bij de samenstelling van een reguliere statencommissie.
- i. Vergaderingen in openbaarheid.

Een maatregel die de provincies zelf moeten nemen bij de invoering van het duale bestuursmodel is het in werking stellen van een verordening met betrekking tot een onderzoekscommissie (zie artikel 151a, achtste lid, van de concept-Provinciewet). Een onderzoekscommissie kan een aanzienlijke bijdrage leveren aan de controlefunctie van PS.

Aanbeveling 45 5 *	Voorwaarden voor instellen statencommissie ad hoc/ klankbordgroep en onderzoekscommissies.
Actie 45a *	Bij besluit tot instellen statencommissie ad hoc of klankbordgroep voorwaarden toepassen. <i>Initiatief: ambtelijke organisatie/in te stellen griffiersbureau.</i>
Actie 45b ++	Opstellen verordening met betrekking tot een onderzoekscommissie. <i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

2. Commissielid, niet zijnde statenlid

De Regeling commissielid, niet zijnde statenlid moet worden gehandhaafd. Dit omdat de regeling met name de kleine fracties goed bevalt. Niet in de laatste plaats omdat de regeling zich verstaat met de duale verhoudingen in de Handreiking voor commissies in het dualistische stelsel. Daarin wordt de ruimte gegeven om iedereen als lid van een commissie te kunnen benoemen. Dit om de buitenwereld beter bij het bestuur te betrekken. Gezien de aard van de commissies en het principe van de gekozen volksvertegenwoordiging is het echter wel de vraag of de huidige regeling niet beperkt moet worden tot een vervangingsregeling.

Aanbeveling 46*	Staten voeren discussie over de Regeling commissielid, niet zijnde statenlid.
Actie 46	Statenleden maken een keuze uit de volgende opties. Optie 1: regeling handhaven: het bevalt met name de kleine fracties goed en het sluit aan bij de principes van het dualisme. Optie 2: regeling ombouwen tot een vervangingsregeling: bijzondere statenleden nemen alleen deel als vervanger van een "normaal lid" van de commissie. Wanneer het "normale lid" gewoon aanwezig is tijdens een commissievergadering, neemt het bijzondere statenlid niet deel aan de vergadering. <i>Beslissing: PS, uitvoering: ambtelijke organisatie.</i>

3. Spreiding statencommissievergaderingen

Aanbeveling 47*	Plan de statencommissievergaderingen over meer dagdelen (bijvoorbeeld vier verschillende dagdelen in een week).
Het huidige vergaderschema waarin de statencommissievergaderingen over twee dagen worden verspreid, wordt als knellend ervaren. Voor statenleden geldt een te grote tijdsdruk. Journalisten krijgen onvoldoende ruimte om bij de vergaderingen aanwezig te zijn.	
Actie 47	Aanpassen vergaderschema. <i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

⁵ Aanbevelingen en acties met een * komen rechtstreeks uit de uitkomsten van de evaluatie *Het statenlid van nu nader bekeken/Drenthe Duaal* (interviews januari-februari 2002). De overige aanbevelingen en acties zijn afgeleid van diverse andere bronnen, zoals aangekondigde veranderingen concept-*Provinciewet*, een ter voorbereiding van de evaluatie gehouden inventarisatie van te evalueren punten en de stand van zaken daarvan, artikelen, ideeën vanuit de *Werkgroep Drenthe Duaal* en het ambtelijk ondersteuningsteam etc.

4. Indeling stukken

Aanbeveling 48* **Voorwaarden bij handhaving van indeling stukken naar verschillende statussen.**

Uit de interviews komt naar voren dat de status van de stukken niet altijd even duidelijk is. Een indicatielijst met duidelijke criteria en regels kan daarbij helpen. Uitgangspunt daarbij is drie categorieën: A-, B- en C-stukken. Er moet geen onderscheid tussen VKA- en I-stukken worden gemaakt. Deze kunnen op een lijst als bijlage met alle ingekomen stukken gehanteerd worden. PS bepalen zelf wat geagendeerd wordt.

De mogelijkheid statenstukken rechtstreeks naar de staten te leiden wordt onderzocht.

Actie 48a **Indicatielijst indeling stukken.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Actie 48b **Aanpassen Reglement van orde inzake VKA- en I-stukken.**

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 49* **PS meer bij de indeling van stukken betrekken.**

In het duale stelsel ligt het voor de hand dat PS in de eerste plaats bepalen welke status een stuk dient te hebben. Ook vanuit de interviews wordt deze opvatting ondersteund. Het presidium bepaalt in de eerste plaats wat de status van de door GS aan te leveren stukken moet zijn.

Actie 49 **Het presidium beoordeelt de status van de stukken.**

Initiatief: presidium.

3.4. Aanbevelingen voortvloeiend uit de enquête met externen

De hierna staande aanbevelingen worden niet toegelicht, omdat ze rechtsreeks voortvloeien uit de enquête. Een groot aantal aanbevelingen slaat direct op de aanbevelingen uit het interne onderzoek. Waar dat het geval is wordt daarnaar verwezen.

Thema 1. Contacten met het provinciaal bestuur

Aanbeveling 50 **De interne besluitvormingsprocessen in de voorfase meer koppelen aan externe wisselwerking.**

Actie 50 Zie aanbevelingen 27, 28, 30, 31 en 34.

Aanbeveling 51 **Minder gedetailleerde bemoeienis met gemeentelijke zaken.**

Actie 51 Aandachtspunt voor PS, GS en product- en stafgroepen.

Initiatief: ambtelijke organisatie.

Aanbeveling 52 **Duidelijker maken van verschillende rollen van PS en GS.**

Actie 52 Zie aanbeveling 29.

Aanbeveling 53	Als provincie meer naar buiten treden door: <ul style="list-style-type: none"> - zendtijd RTV Drenthe inkopen; - informatie blijven herhalen via websites en folders.
Actie 53	Zie de aanbevelingen 31 en 32.

Aanbeveling 54	Meer contact onderhouden met statencommissies.
Actie 54	Zie de aanbevelingen 26, 30 en 34.

Aanbeveling 55	Als statenlid meer naar buiten treden (rol van volksvertegenwoordiger stimuleren).
Actie 55	Zie de aanbevelingen 26, 30, 31, 32 en 34.

Aanbeveling 56	Algemene beschouwingen op hoofdlijnen; in avonduren en op websites van politieke partijen plaatsen.
Actie 56	Zie de aanbeveling 17.

Thema 2. Contacten met de provincie Drenthe als organisatie

Aanbeveling 57	Niet te veel detaillistische bemoeienis met externen.
Actie 57	Aandachtspunt voor PS, GS en product- en stafgroepen.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

Aanbeveling 58	Ambtenaren kunnen zich toegankelijker opstellen. Ook dient er meer aandacht te zijn voor eigen verantwoordelijkheden. Er moet voldoende ruimte blijven voor de dienstbare overheid. Ook moeten ambtenaren minder ambtelijke taal toepassen.
Actie 58	Aandachtspunt voor product- en stafgroepen.
	<i>Initiatief: ambtelijke organisatie.</i>

Aanbeveling 59	Eigenheid van gebied benadrukken om zo herkenbaarheid van de provincie te vergroten.
Actie 59	Zie de aanbevelingen 26, 30, 31, 32 en 34.

BIJLAGE

Afkortingenwijzer

BJC	Bestuurs-, Juridische en Concernzaken, Stafgroep
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van
CvdK	Commissaris van de Koningin
EHPW	Evaluatie en Herijking Provinciaal Welzijnsbeleid, Statencommissie Ad hoc
FC	Financiën en Control, Stafgroep
GS	gedeputeerde staten
I	informatieve
IPO	Interprovinciaal Overleg
Ipsc	Interprovinciale statencommissie
PO	Personeel en Organisatie, Stafgroep
POP	Provinciaal omgevingsplan
PS	provinciale staten
SiS	Stateninformatiesysteem
VKA	voor kennisgeving aannemen

ms.coll.

